

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

На правах рукопису

СЕМЕНЮК АНАСТАСІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА
ОРГАНІЗАЦІЯ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАКЛАДАХ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітньо-професійна програма

«Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:

БРУШНЕВСЬКА Ірина Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № ____

засідання кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

від _____ 2025 р.

Завідувач кафедри

проф. Кузава І. Б. _____

ЛУЦЬК – 2025

АНОТАЦІЯ

Семенюк Анастасія Олександрівна. Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти в умовах дистанційного навчання

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні та практичні засади організації корекційно-розвиткової роботи в закладах дошкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами (ООП) в умовах дистанційного навчання. Розкрито сутність корекційно-розвиткової діяльності, її цілі, принципи та завдання. Охарактеризовано особливості роботи з дітьми з ООП у форматі інклюзивного дошкільного середовища. Проаналізовано специфіку впровадження дистанційного навчання в ЗДО.

У практичній частині роботи здійснено аналіз інструментів і платформ для організації дистанційної корекційно-розвиткової взаємодії, описано методику проведення експериментальної роботи та подано результати оцінювання її ефективності. На основі отриманих даних розроблено модель формування готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткових програм у дистанційному форматі, яка враховує сучасні вимоги інклюзивної освіти та потреби дітей з ООП. Отримані результати підтверджують доцільність використання дистанційних технологій як інструменту підтримки розвитку і навчання дітей дошкільного віку з ООП за умови належної організації педагогічного супроводу.

Матеріали дослідження можуть бути використані педагогами, вчителями-логопедами, фахівцями команди психолого-педагогічного супроводу, а також у процесі фахової підготовки спеціалістів зі спеціальної та інклюзивної освіти.

Ключові слова: дистанційне навчання, корекційно-розвивальна робота, діти з ООП, дошкільна освіта, інклюзія, вчитель-логопед.

ABSTRACT

Semeniuk Anastasiia Oleksandrivna. Organization of correctional and developmental work in preschool education institutions for children with special educational needs under distance learning conditions.

The qualification paper examines the theoretical and practical foundations of organizing correctional and developmental work in preschool education institutions for children with special educational needs (SEN) under distance learning conditions. The essence of correctional and developmental activities, their goals, principles, and tasks is revealed. The specific features of working with children with SEN in an inclusive preschool environment are characterized. The particularities of implementing distance learning in preschool institutions are analyzed.

The practical part of the work includes an analysis of tools and platforms for organizing distance-based correctional and developmental interaction, a description of the methodology of the experimental study, and the presentation of results evaluating its effectiveness. Based on the obtained data, a model for developing the readiness of a speech therapist to implement correctional and developmental programs in a distance format was created, taking into account current requirements of inclusive education and the needs of children with SEN. The results confirm the feasibility of using distance technologies as a tool for supporting the development and learning of preschool children with SEN, provided that proper pedagogical support is ensured.

The research materials may be used by educators, speech therapists, specialists of psychological and pedagogical support teams, as well as in the professional training of specialists in special and inclusive education.

Keywords: distance learning, correctional and developmental work, children with SEN, preschool education, inclusion, speech therapist.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	9
1.1. Поняття корекційно-розвиткової роботи: цілі, принципи та завдання.....	9
1.2. Особливості корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в умовах ЗДО.....	16
1.3. Особливості впровадження дистанційного навчання в закладах дошкільної освіти.....	20
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ОРГАНІЗЦІЇ КОРЕКЦІЙНО- РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ООП В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	33
2.1. Аналіз інструментів та технологій для організації дистанційного навчання дітей з ООП в умовах ЗДО.....	33
2.2. Організація та методика проведення експериментальної роботи.....	37
2.3. Оцінка результативності корекційно-розвиткової роботи в умовах дистанційного навчання.....	45
2.4. Модель формування готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в умовах ЗДО.....	51
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ.....	64

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗДО – заклад дошкільної освіти

ІПР – індивідуальна програма розвитку

КППС – команда психолого-педагогічного супроводу

ООП – особливі освітні потреби

ВСТУП

Актуальність дослідження. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із особливими освітніми потребами (ООП) в умовах дошкільної освіти набула нового формату в період пандемії COVID-19, коли дистанційна форма навчання стала вимушеною необхідністю. Цей перехід відкрив нові можливості для розвитку інклюзивної освіти, але водночас виявив низку викликів, зокрема щодо доступності якісних педагогічних послуг.

Подальший вплив мала війна 2022 року, яка спричинила масове переміщення сімей з дітьми із ООП, у тому числі за кордон. У цих умовах багато дітей із ООП опинилися в середовищі, де доступ до українських фахівців став обмеженим, а мовний бар'єр ускладнив взаємодію з іноземними спеціалістами. Це створило нагальну потребу в організації корекційно-розвиткової роботи з використанням дистанційних технологій, що забезпечували б участь українських фахівців незалежно від місця перебування дітей.

Актуальність дослідження обумовлена також необхідністю адаптації інструментів і методів дистанційного навчання до потреб дітей із ООП. Пошук ефективних підходів до організації навчання, розробка індивідуальних програм розвитку, залучення команди психолого-педагогічного супроводу та співпраця з батьками стають ключовими елементами сучасної системи дошкільної освіти.

Таким чином, розробка та впровадження методик дистанційної корекційно-розвиткової роботи, орієнтованих на українських дітей із ООП, є актуальним і соціально значущим завданням. Спираючись на актуальність зазначеного питання, ми обрали **темою кваліфікаційної роботи** *«Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти в умовах дистанційного навчання»*.

Мета дослідження полягає у визначенні теоретичних засад і практичних підходів до організації корекційно-розвиткової роботи в закладах дошкільної освіти для дітей із ООП в умовах дистанційного навчання.

Завдання дослідження:

1. Розкрити поняття, цілі, принципи та завдання корекційно-розвиткової роботи в ЗДО.
2. Дослідити особливості дітей із ООП у контексті організації навчання.
3. Проаналізувати моделі інклюзивної освіти в дошкільних закладах.
4. Оцінити специфіку впровадження дистанційного навчання для дітей із ООП.
5. Визначити інструменти, технології та роль психолого-педагогічного супроводу в умовах дистанційного навчання.
6. Розробити модель формування готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в умовах ЗДО.

Об'єкт дослідження – процес корекційно-розвиткової роботи з дітьми із ООП в закладах дошкільної освіти.

Предмет дослідження – особливості організації корекційно-розвиткової роботи для дітей із ООП в умовах дистанційного навчання.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс методів, зокрема аналіз, синтез, узагальнення та систематизацію наукової літератури з питань корекційно-розвиткової роботи й дистанційного навчання дітей із особливими освітніми потребами. Застосовано емпіричні методи, такі як спостереження, опитування педагогів і батьків, аналіз практичного досвіду організації дистанційного навчання в закладах дошкільної освіти. Використано методи прогнозування та моделювання для розробки рекомендацій із удосконалення корекційно-розвиткової роботи.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, нормативно-правові документи України у сфері освіти та інклюзії, дані, отримані в результаті

проведення опитувань, а також практичний досвід педагогів, які працюють із дітьми з ООП у форматі дистанційного навчання.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні інноваційних підходів до організації дистанційного навчання для дітей із ООП, що враховують їхні специфічні потреби та виклики сучасного суспільства.

Практичне значення дослідження:

- розроблено зміст корекційно-розвиткової роботи для дітей із ООП в умовах дистанційного навчання;
- розроблено модель формування готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в ЗДО в умовах дистанційного навчання.

Результати дослідження можуть бути використані для організації процесу професійної підготовки фахівців зі спеціальності «Спеціальна освіта»; удосконалення змісту освітніх компонентів; підвищення рівня кваліфікації та професійного зростання корекційних педагогів, проведення наукових досліджень.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 60 сторінках, з них 53 сторінки основного тексту, 2 додатки, матеріали дослідження ілюстровано 9 таблицями і 6 рисунками.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ООП В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1. Поняття корекційно-розвиткової роботи: цілі, принципи та завдання

Корекційно-розвиткова робота є одним із ключових напрямів діяльності корекційних психопедагогів, педагогів і психологів, спрямована на забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, подолання труднощів у навчанні та поведінці, а також на адаптацію до соціального середовища. Цей процес охоплює широкий спектр завдань, включаючи:

- формування навичок саморегуляції;
- розвиток когнітивних здібностей;
- підтримка емоційного благополуччя.

Однак, попри важливість цього напрямку, у науковій літературі відсутнє єдине трактування поняття «корекційно-розвиткова робота». Дослідники пропонують різні визначення, залежно від їхніх професійних підходів, контексту роботи та цілей.

Відсутність єдиного визначення корекційно-розвиткової роботи зумовлена різними підходами в наукових дослідженнях. Психологи та педагоги інтерпретують це поняття через призму своїх досліджень та практичного досвіду. Для систематизації поглядів, розглянемо основні визначення, запропоновані провідними вченими.

Як видно з таблиці 1.1, корекційно-розвиткова робота є багатоаспектним поняттям, яке дослідники трактують по-різному. Основними точками дотику між усіма визначеннями є інтегративний підхід, врахування індивідуальних особливостей дитини та спрямованість на її гармонійний розвиток. Незважаючи на відмінності у формулюваннях, усі автори погоджуються, що основною метою є створення умов для максимальної самореалізації дитини.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «корекційно-розвиткова робота»

Автор	Визначення
Чернобровкін В. М., Панок В. Г. [1, с. 23]	Корекційно-розвиткова робота – це система педагогічних і психологічних заходів, спрямованих на усунення або зменшення відхилень у розвитку дитини.
Миронова С.П. [2, с. 8]	Це процес, що поєднує корекцію недоліків психічного розвитку із створенням умов для оптимального формування вищих психічних функцій.
Сургова С. Ю. [3, с. 32]	Спрямована діяльність педагогів і психологів для компенсації, корекції та розвитку вмінь і навичок, важливих для соціальної адаптації дітей.
Малина О.Г. [4, с.91]	Педагогічний процес, який забезпечує гармонійний розвиток особистості через виправлення поведінкових і когнітивних порушень.
Галущенко В. І., Іванова Т. І. [5, с.176]	Це діяльність, спрямована на розвиток особистості дитини з урахуванням її індивідуальних особливостей та потреб, формування соціальних і комунікативних навичок.
Бордюг Ю. [6, с. 96]	Система педагогічних і психологічних впливів, метою якої є подолання труднощів у розвитку дитини і стимулювання її потенціалу.
Садова І. [7, с. 265]	Це інтегративна діяльність, яка враховує психолого-педагогічні аспекти для досягнення гармонійного розвитку особистості.
Буланда Ю. О. [8, с. 83]	Комплекс заходів для вирівнювання когнітивного, емоційного та соціального розвитку дитини.
Левченко В., Левченко О. [9, с. 67]	Процес педагогічного супроводу, який спрямований на розвиток індивідуальних можливостей дитини з урахуванням її особливостей.
Полупанової Я.М. [10, с. 57]	Практична діяльність, що поєднує корекцію відхилень у поведінці з розвитком моральних якостей і соціальних навичок дитини.

Аналіз представлених визначень корекційно-розвиткової роботи дозволяє виділити як спільні риси, так і відмінності в підходах дослідників. Більшість авторів наголошують на комплексності цього процесу, що поєднує педагогічні та психологічні аспекти.

Спільним є розуміння корекційно-розвиткової роботи як діяльності, спрямованої на усунення відхилень у розвитку дитини та стимулювання її гармонійного розвитку. Визначення В. М. Чернобровкіна і В. Г. Панка, а також Ю. Бордюга підкреслюють системність впливів, що мають подолати труднощі у розвитку. С. Ю. Сургова і Я. М. Полупанова акцентують увагу на

адаптації та соціалізації дитини, тоді як В. Левченко та О. Левченко спрямовують увагу на індивідуальний підхід.

Відмінності полягають у деталізації акцентів: наприклад, С.П. Миронова і О.Г. Малина роблять акцент на когнітивних аспектах, тоді як І. Садова та В.І. Галущенко підкреслюють інтегративність підходу та врахування індивідуальних потреб. Визначення Ю.О. Буланди є найбільш узагальненим, наголошуючи на вирівнюванні різних аспектів розвитку, а Полупанова Я.М. звертає увагу на моральні якості дитини.

На основі визначень дослідників з сфери психології та педагогіки ми можемо узагальнити визначення: *Корекційно-розвиткова робота* – це інтегративна система педагогічних і психологічних заходів, спрямована на усунення або зменшення відхилень у розвитку дитини, забезпечення гармонійного формування її особистості, соціальних, когнітивних та моральних якостей з урахуванням індивідуальних особливостей та потреб.

Аналізуючи цілі, принципи та завдання корекційно-розвиткової роботи, можна визначити, що цей напрямок має комплексний характер. Корекційно-розвиткова робота спрямована на всебічний розвиток особистості.

Основною метою такої роботи є забезпечення гармонійного розвитку дитини. Завдання включають подолання труднощів, пов'язаних із навчанням, поведінкою чи соціалізацією. Малина О.Г. підкреслює необхідність зменшення відхилень у психічному розвитку дитини. Він вважає це першочерговим завданням для корекційно-розвиткової роботи [11].

У свою чергу, Коваленко В. акцентує на розвитку індивідуальних здібностей дитини. Це дозволяє дитині реалізувати свій потенціал в навчанні та житті [12]. О.А. Вовченко звертає увагу на формування комунікативних навичок. Комунікація є основою для адаптації до соціального середовища [12]. Ці навички допомагають дитині взаємодіяти з іншими людьми. Вони слугують для соціалізації та нормального функціонування в суспільстві. Всі ці аспекти є базовими для розвитку особистості в цілому.

Різні науковці підходять до корекційно-розвиткової роботи з різних точок зору. Однак, усі вони погоджуються, що необхідною є підтримка дитини на всіх етапах її розвитку.

Рисунок 1.1. Цілі корекційної роботи [13; 14]

Корекційно-розвиткова робота спрямована на допомогу дітям, які мають труднощі в навчанні, поведінці чи соціалізації, з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей. Основне завдання цього напрямку полягає в тому, щоб створити умови для всебічного розвитку дитини, сприяючи подоланню бар'єрів на шляху її адаптації в навчальному та соціальному середовищах. Це включає як допомогу в подоланні труднощів у навчанні, так і стимулювання когнітивних здібностей, що дають змогу дитині розвивати мислення, пам'ять та інші психічні функції [13].

Крім того, основним завданням є розвиток емоційної стійкості, що допомагає дитині справлятися з стресовими ситуаціями та покращувати самоконтроль [14]. Одними з основних сторін корекційно-розвиткової роботи є розвиток комунікативних навичок, що дає можливість дитині

налагоджувати здорові соціальні взаємодії та адаптуватися до соціуму. Усе це сприяє забезпеченню гармонійного розвитку особистості дитини та її успішній інтеграції в суспільство.

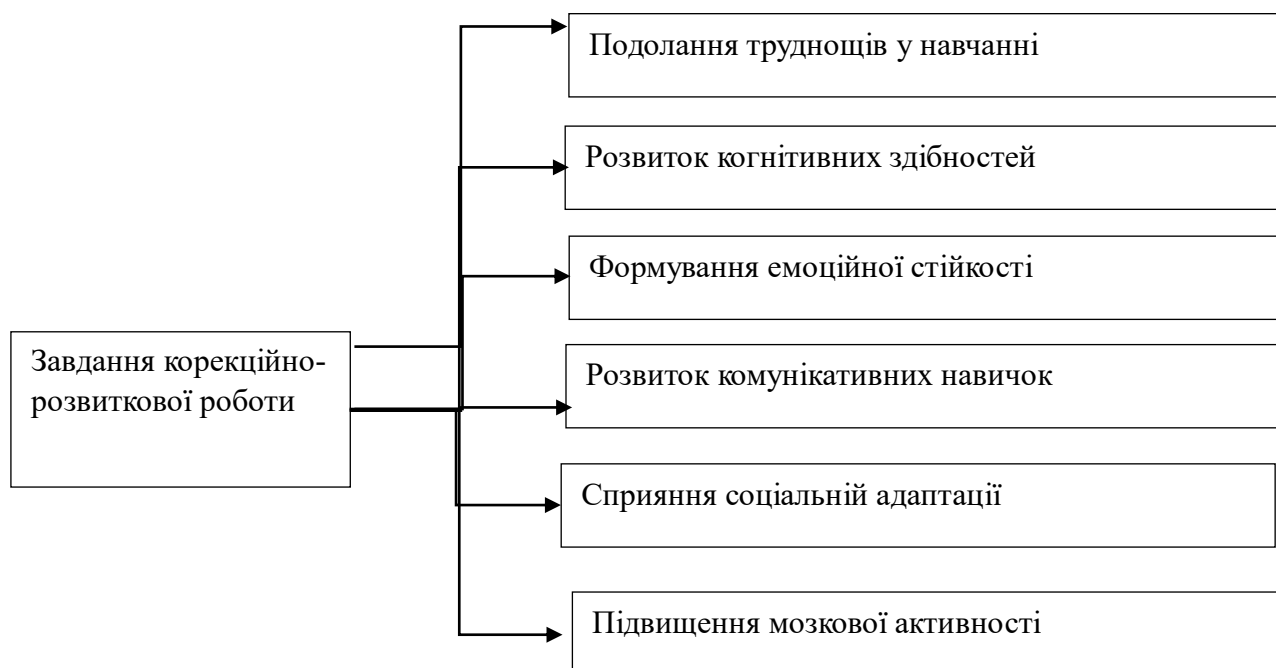

Рисунок 1.2. Завдання корекційно-розвиткової роботи [15]

Завдання корекційно-розвиткової роботи охоплюють різні аспекти розвитку дитини. Одним з таких завдань є подолання труднощів у навчанні, яке визначається як основний етап для подальшого розвитку. Бордюг Ю. підкреслює, що цей процес є необхідним для забезпечення подальшого успіху [6, с. 96]. Крім того, першочерговим напрямом є розвиток когнітивних здібностей. Сургова С. Ю. зазначає, що стимулювання вищих психічних функцій є необхідним для нормального розвитку дитини [3, с. 32].

Розвиток когнітивних функцій включає в себе підвищення здатності до концентрації уваги, пам'яті та мислення. Головною складовою є формування емоційної стійкості, яка допомагає дитині адаптуватися до стресових ситуацій. Садова І. відзначає, що емоційна стійкість слугує фактором, що сприяє здатності дитини до саморегуляції [7, с. 265].

У процесі корекційно-розвиткової роботи необхідно звертати увагу на розвиток комунікативних навичок. Буланда Ю.О. наголошує на тому, що

комунікативні здібності є основою соціальної взаємодії. Комунікація з іншими людьми є важливою частиною процесу соціалізації. Розвиток цих навичок сприяє більш ефективній взаємодії з оточенням [8, с. 83].

Корекційно-розвиткові заходи повинні включати різні методи і підходи для підтримки дітей у цьому процесі. У роботі також потрібно враховувати індивідуальні особливості кожної дитини. Миронова С.П. зазначає, що корекційно-розвиткова робота повинна орієнтуватися на підготовку дитини до соціального життя [2, с. 8].

Соціальна адаптація є ключовим завданням у процесі розвитку дитини. Необхідно, щоб дитина змогла успішно функціонувати в різних соціальних умовах. Підготовка до соціального життя передбачає розвиток навичок взаємодії, співпраці та розуміння соціальних норм.

Враховання цих аспектів дозволяє забезпечити успішну адаптацію дитини до суспільства. Також в рамках корекційно-розвиткової роботи потрібно підтримувати розвиток творчих здібностей дітей. Цей елемент також значний для загального розвитку особистості. Залучення до творчої діяльності сприяє розвитку уяви, критичного мислення і самовираження.

Вагомим чинником є формування здатності до самостійного прийняття рішень. Розвиток здатності до самостійного мислення є основою для розвитку самодостатньої особистості. Вона базується на системі принципів, які забезпечують ефективність і результативність діяльності фахівців. Кожен принцип відображає основні підходи до організації корекційної роботи, враховуючи індивідуальні потреби дітей, їхній емоційний стан, психологічний комфорт та прагнення до самореалізації.

У таблиці 1.2 подано основні принципи корекційно-розвиткової роботи та їхній короткий опис, що дає змогу глибше зрозуміти їхню сутність та значення.

Таблиця 1.2

Принципи корекційно-розвиткової роботи [12; 14; 15;16]

Принципи	Характеристика
Індивідуальний підхід	Врахування потреб та особливостей кожної дитини для створення сприятливого психологічного клімату
Психологічний клімат	Створення умов для самовираження дитини, підтримки її самооцінки та самоповаги
Систематичність та планованість	Проведення корекційно-розвиткових заходів на основі систематичного та планованого підходу
Орієнтація на результати	Зосередження на досягненні конкретних результатів та підтримці творчих здібностей дитини
Гуманістична спрямованість	Поважне ставлення до особистості дитини, її потреб та можливостей
Комплексність	Інтеграція педагогічних і психологічних методів для максимальної ефективності
Безперервність і системність	Постійне проведення корекційної роботи як поступового процесу, що включає безперервну оцінку її ефективності

Принципи корекційно-розвиткової роботи включають індивідуальний підхід до кожної дитини, що дозволяє враховувати її унікальні потреби та особливості. Необхідно створити сприятливий психологічний клімат, який забезпечує відчуття впевненості та безпеки. Розвиток дитини має відбуватися в умовах, що сприяють її самовираженню, а також підтримці самооцінки та самоповаги [12].

Корекційно-розвиткові заходи повинні бути систематичними та планованими, орієнтованими на досягнення конкретних результатів. Головним завданням є підтримка і розвиток творчих здібностей, оскільки творчість сприяє гармонійному розвитку інтелектуальних і емоційних сфер дитини [14].

Ефективність корекційно-розвиткової роботи потребує постійної оцінки, що дозволяє коригувати стратегії та підходи для досягнення оптимальних результатів. Принципи цієї роботи включають індивідуальний

підхід, комплексність, гуманістичну спрямованість, а також безперервність і системність процесу [15].

Отже, корекційно-розвиткова робота є комплексною системою педагогічних та психологічних заходів, спрямованих на гармонійний розвиток особистості дитини, подолання труднощів у навчанні, поведінці та соціалізації. Цей напрямок враховує індивідуальні особливості дітей, їхній емоційний стан і потреби, забезпечуючи умови для максимальної самореалізації та адаптації в соціальному середовищі. Незважаючи на різноманітність підходів до визначення поняття, дослідники підкреслюють важливість інтегративного підходу, який поєднує корекційні та розвивальні цілі для підтримки всебічного розвитку дитини.

1.2. Особливості корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в умовах ЗДО

Діти з особливими освітніми потребами (ООП) в умовах закладу дошкільної освіти потребують особливого підходу, врахування їхніх індивідуальних можливостей та створення сприятливих умов для розвитку. Вони можуть мати різні порушення, які впливають на їхнє навчання, спілкування та емоційний стан, такі як порушення зору, слуху, опорно-рухового апарату, інтелектуального розвитку або поведінкові розлади. Основним завданням ЗДО є створення інклюзивного середовища, де кожна дитина відчуває себе комфортно, безпечно та має змогу розвиватися відповідно до своїх потреб і можливостей [17].

Згідно з методичними рекомендаціями Міністерства освіти і науки України, організація освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами в 2022/2025 навчальному році, в умовах воєнного стану, регулюється відповідно до законодавчих актів України, зокрема законів "Про освіту" та "Про повну загальну середню освіту". Освітній процес для таких учнів реалізується з урахуванням безпекової ситуації в кожній конкретній територіальній одиниці, що передбачає різноманітні форми навчання: очну,

дистанційну, сімейну, екстернатну або змішану, залежно від місця перебування учнів, зокрема на безпечних територіях, під час переміщення чи за кордоном [18].

Основні аспекти включають [14]:

1. Забезпечення безпеки учасників освітнього процесу, зокрема через організацію укриттів та адаптацію навчання в умовах тривоги.
2. Продовження навчання для дітей, які перебувають на тимчасово окупованих територіях або в зонах активних бойових дій.
3. Психолого-педагогічна підтримка учнів з особливими освітніми потребами для забезпечення їхнього розвитку та збереження психоемоційного здоров'я.
4. Захист трудових прав педагогічних працівників, що сприяє збереженню кваліфікованого кадрового потенціалу.
5. Відповідальність керівників навчальних закладів за створення безпечних умов для учнів і працівників.

Діти з порушеннями слуху зазвичай стикаються зі значними труднощами у сприйнятті мовної інформації, що ускладнює їхню здатність до вербальної комунікації та створює бар'єри для соціалізації. Для підтримки таких дітей у навчальному процесі необхідно застосовувати жестову мову, яка дозволяє ефективно передавати інформацію невербальним способом. Крім того, вагому роль відіграють візуальні матеріали, що надають можливість спрощеного сприйняття контенту, а також спеціалізовані засоби навчання, розроблені з урахуванням особливостей аудиторії з порушеннями слуху.

Діти з порушеннями зору потребують іншого підходу, який враховує їхню залежність від тактильного та аудіального сприйняття. Для них адаптуються навчальні матеріали, що включають рельєфно-крапкові шрифти (наприклад, шрифт Брайля), а також використовуються тактильні моделі, які допомагають зрозуміти складну інформацію через дотик. Особливу увагу приділяють організації освітлення у приміщеннях, яке має бути достатнім і

правильно спрямованим, щоб забезпечити максимальну зручність для сприйняття візуальної інформації [19].

У закладах дошкільної освіти для дітей із сенсорними порушеннями застосовуються спеціально розроблені вправи. Вони спрямовані на розвиток просторової орієнтації, що дозволяє дітям краще розуміти своє місцезнаходження та пересуватися у просторі. Також велике значення мають вправи для розвитку дрібної моторики, які сприяють покращенню координації рухів рук і пальців, що необхідно для самостійності та інтеграції в соціальне середовище. Усі ці підходи створюють умови для комплексного розвитку дітей із сенсорними порушеннями та їхнього успішного включення у процес навчання й соціальної взаємодії. [13]

Діти з порушеннями опорно-рухового апарату часто стикаються з труднощами у виконанні фізичних дій, що зумовлює необхідність створення доступного та адаптованого середовища для їхнього комфортного розвитку та навчання, що включає встановлення пандусів, використання спеціальних меблів із регульованою висотою та формою, що враховує потреби таких дітей, а також організацію регулярних занять із фізичної реабілітації. Подібні заходи сприяють зміцненню їхнього здоров'я та допомагають розвивати рухові навички. Робота з цією категорією дітей потребує тісної взаємодії з медичними спеціалістами, які визначають оптимальний набір вправ, процедур і рекомендацій, що відповідають індивідуальним потребам дитини [17].

Діти з інтелектуальними порушеннями, у свою чергу, потребують спеціального підходу до організації навчального процесу. Для них особливо важливим є використання максимально простого та зрозумілого навчального матеріалу, що супроводжується яскравими наочними зображеннями, схемами або предметами.

Процес засвоєння інформації відбувається ефективніше за умови багаторазового повторення завдань, що сприяє формуванню стійких навичок. Значну роль відіграють вихователі та помічники, які постійно підтримують

дітей, допомагаючи їм інтегрувати набуті знання у повсякденну діяльність, наприклад, у самостійне виконання побутових дій чи участь у колективних іграх. Такий підхід дозволяє створити умови для всебічного розвитку кожної дитини, враховуючи її індивідуальні можливості та потреби.

Особливості дітей з поведінковими розладами включають імпульсивність, труднощі з концентрацією уваги або взаємодією з однолітками. Для таких дітей потрібно створити чітку структуру дня, впроваджувати вправи на розвиток емоційної саморегуляції та враховувати їхні індивідуальні потреби під час групових занять. У роботі з такими дітьми корисними є позитивне підкріплення, систематичний підхід до виховання та тісна співпраця з батьками [18].

Першочерговим фактором роботи з дітьми з ООП є психолого-педагогічна підтримка, яка передбачає діагностику, корекцію та адаптацію освітнього процесу. У ЗДО активно впроваджуються індивідуальні освітні програми, які розробляються для кожної дитини відповідно до її особливостей. Такі програми включають визначення освітніх цілей, методів навчання та оцінювання результатів. Успіх реалізації цих програм залежить від компетентності вихователів, які мають володіти знаннями у галузі спеціальної педагогіки, корекційної роботи та психології.

Соціальна адаптація дітей з ООП у закладі дошкільної освіти також вважається одним із головним завдань. Інклюзивне середовище сприяє інтеграції таких дітей у колектив, допомагає розвивати соціальні навички, формувати почуття приналежності до спільноти. Однолітки відіграють значну роль у цьому процесі, адже вони вчаться приймати різноманітність, підтримувати та співпрацювати. Для ефективної інтеграції вихователі проводять роз'яснювальну роботу серед дітей та їхніх батьків, спрямовану на формування толерантного ставлення до особливостей кожної дитини [3].

Провідну роль відіграє взаємодія з батьками, які є партнерами педагогів у вихованні та навчанні дітей з ООП. Батьки забезпечують важливу інформацію про особливості своїх дітей, їхній побут, потреби та потенціал. У

закладах дошкільної освіти організовуються консультації, тренінги та групи підтримки для батьків, які допомагають їм долати труднощі, пов'язані з вихованням дитини з ООП.

Технології також слугують інструментом у роботі з дітьми з ООП. Використання інтерактивних дошок, спеціальних комп'ютерних програм та додатків дозволяє урізноманітнити навчальний процес і зробити його більш доступним. Наприклад, ігрові програми для розвитку мовлення, пам'яті та моторики ефективно підтримують дітей у здобутті нових навичок.

Діти з особливими освітніми потребами мають право на якісну дошкільну освіту, яка враховує їхні індивідуальні особливості та забезпечує рівні можливості для розвитку. Створення сприятливих умов у ЗДО, підтримка кваліфікованих педагогів, використання сучасних технологій та співпраця з батьками – це основа успішного розвитку таких дітей і їхньої інтеграції в суспільство.

Таким чином, діти з особливими освітніми потребами в умовах закладу дошкільної освіти потребують спеціалізованого підходу до навчання та розвитку, що передбачає створення інклюзивного середовища, врахування індивідуальних потреб та використання адаптованих методик і матеріалів. Вагомим чинником є психолого-педагогічна підтримка, тісна співпраця з батьками та професійна підготовка педагогів, а також застосування сучасних технологій для забезпечення рівних можливостей у розвитку кожної дитини.

1.3. Особливості впровадження дистанційного навчання в закладах дошкільної освіти

Дистанційне навчання стало актуальним у дошкільній освіті через низку соціальних, економічних та технологічних причин. Сучасне суспільство вимагає адаптації до нових умов, де цифрові технології відіграють ключову роль у всіх сферах життя, включаючи освіту. Дошкільна освіта, яка традиційно орієнтована на очне навчання, також зазнала трансформацій через впровадження дистанційних форматів [21].

Технологічний розвиток значно спростив доступ до різних освітніх ресурсів. Завдяки сучасним цифровим платформам, таким як Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, можна організовувати навчання для дітей у будь-якій точці світу. Інтерактивні форми занять, мультимедійні матеріали та віртуальні ігри дозволяють зробити навчальний процес цікавим та продуктивним [21].

Попит на гнучкість у навчанні зростає серед батьків, які прагнуть поєднувати домашнє виховання та освітній процес. В умовах зайнятості дорослих, дистанційне навчання дає можливість організувати день дитини так, щоб уникнути прив'язки до жорсткого розкладу дитячих садків [22].

Інклюзивний аспект також є важливим фактором розвитку дистанційного навчання. Для дітей з особливими освітніми потребами цифрові формати створюють комфортне середовище, у якому вони можуть навчатися у зручному темпі та за підтримки спеціалістів.

До карантину та військових дій дистанційне навчання розглядалося як експериментальний підхід, що дозволяв педагогам випробовувати нові методики. Наприклад, використання відеоуроків, інтерактивних завдань та онлайн-комунікації між дітьми та вихователями поступово ставало частиною освітнього процесу.

Карантин, спричинений пандемією COVID-19, став каталізатором для стрімкого розвитку дистанційного навчання. Закриття дитячих садків змусило батьків і педагогів адаптуватися до нових умов, створюючи дистанційні програми для найменших учасників освітнього процесу. Онлайн-заняття, вебінари та відеоуроки стали необхідністю для підтримки розвитку дошкільнят у період соціальної ізоляції [23].

Військові дії в Україні також зробили очне навчання неможливим у багатьох регіонах. У таких умовах дистанційне навчання стало єдиним способом забезпечення доступу дітей до освіти. Переміщені сім'ї, які втратили можливість відвідувати дитячі садки, користуються цифровими платформами для навчання.

Дистанційне навчання у дошкільній освіті за умов карантину та військових дій стало не лише вимушеним заходом, а й перевіреним інструментом для забезпечення безперервності освітнього процесу. Проте, його впровадження супроводжується низкою особливостей, які потребують детального аналізу (див. рис.2.1).

Рисунок 1.3. Особливості дистанційного навчання в умовах карантину та війни [24; 25]

Однією з вимог є забезпечення безпеки дітей, адже в умовах воєнних дій та карантинних обмежень пріоритетом є їх фізичне та психологічне здоров'я. Основною складовою дистанційного навчання є психологічна підтримка, яка допомагає дітям адаптуватися до змін та зберігати емоційний зв'язок з вихователями. Водночас організація навчання в домашніх умовах стає викликом для багатьох родин, оскільки дошкільнята потребують постійної допомоги дорослих для успішного засвоєння матеріалу .

Також питання доступності є однією з найбільших проблем дистанційного навчання. Нерівний доступ до технічних засобів та стабільного Інтернет-зв'язку створює значні труднощі для дітей у регіонах із обмеженими ресурсами. Ці особливості демонструють складність впровадження дистанційного навчання у кризових умовах, водночас підкреслюючи його необхідність як альтернативного формату дошкільньої освіти.

Соціальна значущість дистанційного навчання полягає у можливості підтримувати освітній процес навіть у кризових ситуаціях. Освіта є фундаментальною потребою, яка не може бути зупинена через зовнішні обставини. Завдяки сучасним технологіям діти отримують доступ до знань, незалежно від місця проживання чи фізичних умов [26].

Дистанційне навчання у дошкільній освіті представлено різноманітними форматами, кожен з яких має свої унікальні особливості, переваги та виклики. Залежно від організації навчального процесу, можна виділити кілька основних типів, що дозволяють адаптувати освітній процес до потреб дітей, можливостей батьків та наявних технічних ресурсів.

Таблиця 1.3

Типи дистанційного навчання та їх особливості [27]

Тип дистанційного навчання	Характеристика
Синхронне навчання	Одночасне залучення дітей і вихователів у процес через онлайн-платформи.
Асинхронне навчання	Навчання у зручний час, коли матеріали надаються заздалегідь для індивідуального освоєння.
Змішане навчання	Поєднання синхронного та асинхронного форматів.
Ігрове навчання онлайн	Використання цифрових інтерактивних ігор для розвитку когнітивних та соціальних навичок.
Телеуроки та радіоуроки	Освітні програми через телебачення або радіо.
Мобільні застосунки для дітей	Навчання за допомогою спеціалізованих програм для смартфонів чи планшетів.

Однією із змін стало поширення дистанційного навчання як альтернативи традиційній очній формі. Це зумовило необхідність детального аналізу переваг і недоліків обох форматів, враховуючи різні аспекти освітнього процесу. У таблиці 1.4 наведено порівняння основних характеристик очного та дистанційного навчання в дошкільних закладах, що

дозволяє побачити відмінності між цими формами та оцінити їх вплив на розвиток дітей.

Таблиця 1.4

Порівняння очного та дистанційного навчання в дошкільних закладах [28]

Критерій	Очне навчання	Дистанційне навчання
Місце проведення	У приміщенні дитячого садка або спеціально обладнаному навчальному просторі.	Вдома або в іншому зручному для дитини та батьків місці.
Форма взаємодії	Безпосередня, особиста взаємодія між вихователями, дітьми та однолітками.	Онлайн або через асинхронні завдання, які виконуються за допомогою техніки.
Соціалізація	Інтенсивний розвиток комунікативних навичок через живе спілкування.	Обмежена соціалізація, залежить від онлайн-інтерактиву або батьківської участі.
Доступ до ресурсів	Використання матеріалів дитячого садка (іграшки, книги, навчальні посібники).	Потребує доступу до комп'ютера, Інтернету, мобільних застосунків, друкованих матеріалів.
Роль батьків	Контроль і допомога вдома мінімальні.	Висока залученість у процес навчання та виконання завдань разом з дитиною.
Гнучкість розкладу	Чітко визначений розклад дня, розроблений закладом освіти.	Гнучкий графік, адаптований до потреб родини та доступності техніки.
Індивідуальний підхід	Обмежений через наявність великої кількості дітей у групі.	Можливість адаптації завдань під рівень розвитку конкретної дитини.
Емоційна взаємодія	Жива підтримка вихователя, миттєва реакція на емоційний стан дитини.	Обмежена або затримана емоційна реакція, залежно від формату взаємодії
Витрати на організацію	Входять у вартість дитячого садка (харчування, матеріали).	Додаткові витрати на технічне забезпечення (гаджети, Інтернет, програмне забезпечення).
Доступність для всіх	Рівний доступ для всіх дітей у межах садка.	Може бути ускладнений для родин із низьким доходом чи без доступу до техніки.
Психологічна адаптація	Звична форма навчання, сприяє швидкій адаптації до умов соціуму.	Потребує додаткових зусиль для формування мотивації та концентрації дитини.

Порівняльний аналіз очного та дистанційного навчання в закладах дошкільної освіти демонструє як спільні, так і унікальні особливості кожного формату. Очне навчання традиційно забезпечує середовище, в якому дитина може активно взаємодіяти з однолітками та вихователями, отримуючи емоційну підтримку, живе спілкування й можливість соціалізації. Натомість дистанційне навчання відкриває нові можливості, які раніше вважалися недосяжними. Завдяки сучасним технологіям цей формат дозволяє адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб кожної дитини, надаючи можливість вибору темпу та підходу до навчання [29].

Організація дистанційного навчання для дітей з особливими освітніми потребами у закладах дошкільної освіти вимагає особливого підходу. В умовах віддаленої форми навчання роль команди психолого-педагогічного супроводу набуває ще більшої значущості, оскільки саме вона забезпечує ефективну комунікацію, адаптацію освітнього процесу та підтримку дітей з ООП.

Основні завдання команди психолого-педагогічного супроводу [32]:

- 1) Аналіз індивідуальних потреб дитини. Команда здійснює діагностику особливостей розвитку кожної дитини та визначає її освітні потреби;
- 2) Розробка індивідуальної програми навчання. Для кожної дитини створюється програма, яка враховує її можливості, здібності та потреби;
- 3) Психологічна підтримка дитини та родини. Забезпечення комфортних умов навчання вдома та підтримка батьків у процесі організації освітнього середовища;
- 4) Навчально-методичний супровід педагогів. Консультації, тренінги та методична допомога вихователям для адаптації освітніх матеріалів до дистанційної форми;
- 5) Моніторинг прогресу дитини. Регулярна оцінка успішності та корекція індивідуального плану навчання відповідно до змін у стані та розвитку дитини.

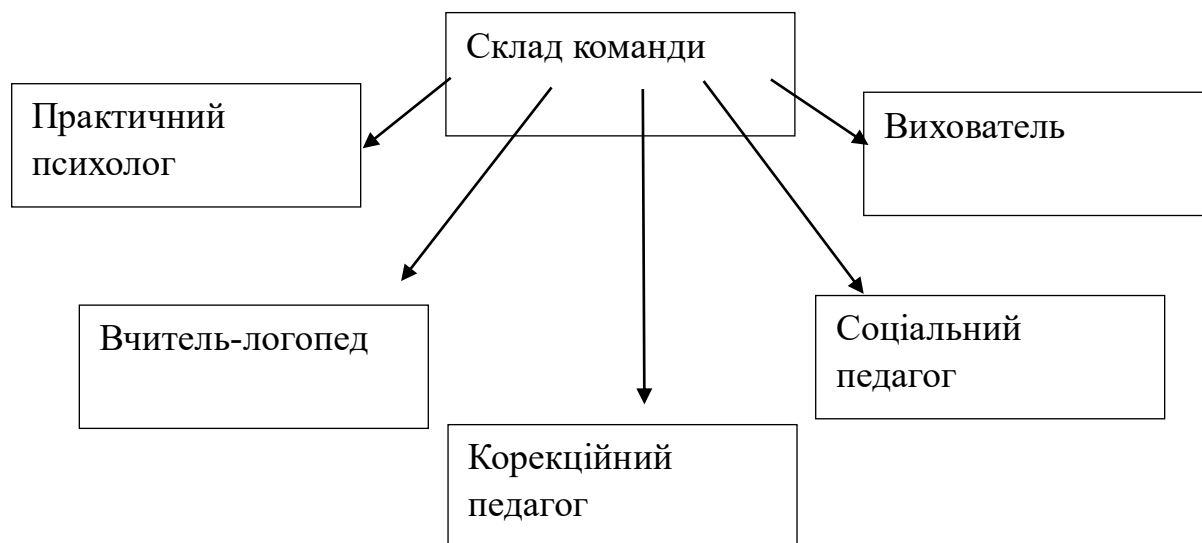

Рисунок 1.4. Склад команди психолого-педагогічного супроводу [33]

Практичний психолог забезпечує психологічну підтримку дітей, батьків та педагогів, проводить консультації і тренінги для ефективного управління стресом і адаптації до дистанційного навчання. Вчитель-логопед займається розвитком мовлення дітей і надає рекомендації щодо проведення корекційних занять у дистанційному форматі. Вихователь організовує освітній процес, адаптує навчальні завдання та допомагає дитині у виконанні повсякденних завдань.

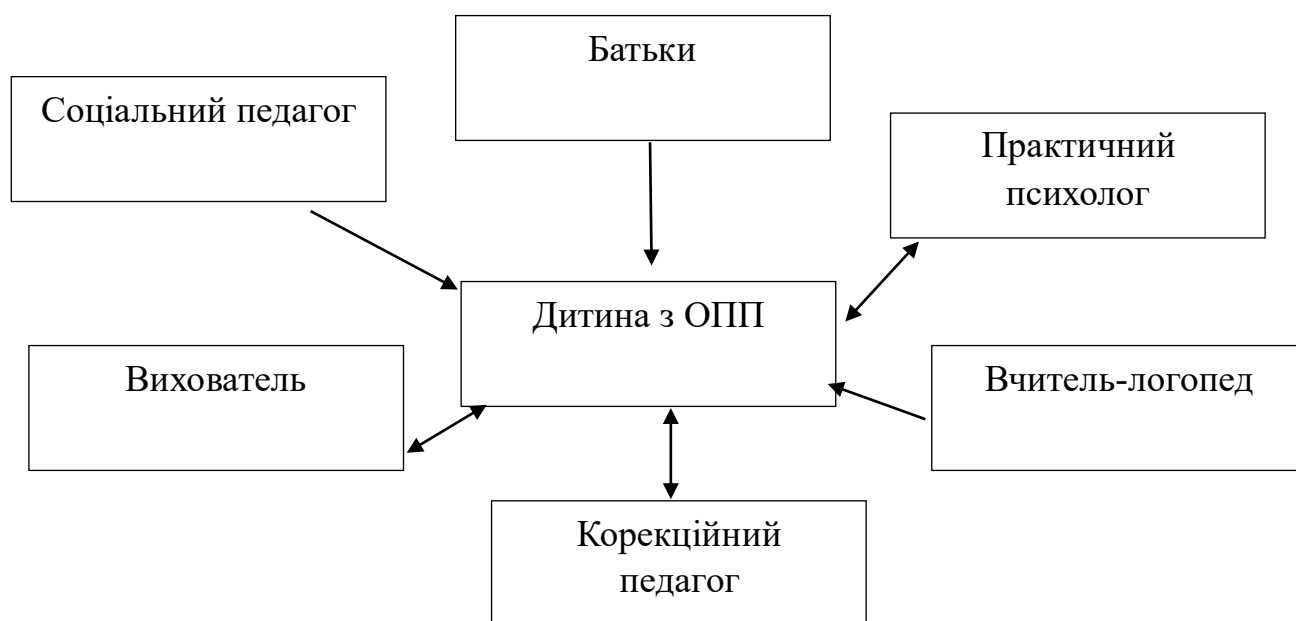

Рисунок 1.5. Схема взаємодії команди з дітьми з ООП [34]

Аналізуючи взаємодію між учасниками команди, можна зробити висновок, що дитина є центральною фігурою, навколо якої координується діяльність усіх спеціалістів. Робота команди будується на тісній співпраці, де кожен учасник має свою визначену роль. Батьки виступають основними партнерами, забезпечуючи зв'язок між дитиною та всіма членами команди.

Розробка індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах дистанційного навчання вимагає комплексного підходу, який враховує потреби дитини, можливості технологій, а також рівень підготовки педагогів і батьків. Така програма повинна забезпечувати адаптацію навчального процесу до індивідуальних можливостей дитини, зберігаючи при цьому навчальну мотивацію та ефективність взаємодії.

Основні етапи розробки програми включають: оцінювання початкового рівня розвитку дитини та її освітніх потреб; визначення ключових завдань, які відповідають віковим і психологічним особливостям дитини; підбір інструментів, методів і платформ для дистанційного навчання; розробку адаптованих навчальних матеріалів та завдань; встановлення чіткої структури та графіка занять.

Індивідуальна програма також має передбачати підтримку емоційного стану дитини. Умови дистанційного навчання можуть обмежувати можливості соціальної взаємодії, тому важливо включати елементи групових занять чи спільної діяльності у форматі онлайн. Активна співпраця між учителем, дитиною та її сім'єю забезпечить максимальну ефективність програми.

Тобто, розробка індивідуальної програми розвитку дитини з ООП в умовах дистанційного навчання має бути гнучкою, орієнтованою на потреби дитини і спрямованою на всебічний розвиток, незважаючи на дистанційний формат навчання.

На основі вивченої літератури ми розробили власну програму, яка спрямована на розвиток дитини з ООП. На самому початковому етапі

необхідно заповнити дані про дитину. Для цього використовуємо наступну форму:

1. Загальна інформація про дитину

Ім'я та прізвище дитини: [Ім'я]

Вік: [Вік]

Діагноз: [Діагноз]

Особливості розвитку: [Короткий опис]

Контактні особи: [Батьки/опікуни, контактна інформація]

Кожен крок у реалізації програми має бути орієнтований на індивідуальні потреби дитини, враховуючи її рівень розвитку, специфіку навчальних завдань і доступні ресурси. Основною частиною цього процесу є тісна взаємодія між педагогами, батьками та самою дитиною, що дозволяє коригувати навчальний план і забезпечувати підтримку на кожному етапі.

Крок 1. Початковий аналіз та планування

- Провести консультацію з батьками/опікунами для з'ясування індивідуальних потреб та можливостей дитини.
- Зібрати попередні дані (анамнез) про стан розвитку дитини (медичні висновки, психологічні тести, попередні навчальні досягнення).
- Спільно з батьками розробити розклад занять та узгодити методи комунікації (месенджери, електронна пошта, відеоконференції).

Крок 2. Адаптація навчальних матеріалів

- Переглянути навчальні програми, адаптувавши їх до рівня розвитку дитини.
- Розробити спрощені завдання з використанням візуальних, аудіо- та інтерактивних матеріалів.
- Підготувати додаткові матеріали для фізичних і релаксаційних вправ.

Крок 3. Організація онлайн-занять

- Провести тестове підключення до обраної платформи (Zoom, Google Meet).

- Організувати перше заняття для встановлення контакту та мотивації дитини.
- Використовувати чергування коротких уроків та інтерактивних ігор для підтримання уваги.
- Забезпечити індивідуальний підхід до дитини під час кожного заняття.

Крок 4. Розвиток комунікативних навичок

- Включити групові онлайн-активності для взаємодії з однокласниками (спільні ігри, обговорення завдань).
- Навчати дитину етикету онлайн-спілкування (правила ввічливості, черговість розмови).
- Залучати до проєктних робіт, які потребують командної роботи.

Крок 5. Оцінка та корекція

- Щотижнево проводити аналіз виконаних завдань і прогресу дитини.
- Організовувати регулярні зустрічі з батьками для обговорення змін у програмі.
- За необхідності вносити корективи у навчальні матеріали, методи та графік.

Крок 6. Завершальна оцінка

- Наприкінці навчального періоду провести підсумковий аналіз досягнень дитини.
- Підготувати звіт для батьків із рекомендаціями щодо подальшого навчання.
- Організувати фінальну зустріч із дитиною та батьками для обговорення результатів і досягнень.

У кожному з напрямків можна виділити конкретні вправи, що орієнтовані на розвиток певних навичок. Наприклад, для когнітивного розвитку — це вправи на логічне мислення, пам'ять, увагу; для емоційного розвитку — вправи на саморегуляцію, вираження емоцій через творчість; для соціальної адаптації — рольові ігри та вправи на розвиток співпраці та комунікації.

Завдяки чітко структурованим і адаптованим вправам, дитина з особливими освітніми потребами має можливість розвиватися в зручному для неї темпі та максимально комфортно у процесі дистанційного навчання.

3.1. Фізичний розвиток

- Ранкова гімнастика, вправи на розтяжку, нахили вперед/вбік, обертання плечима.
- Вправи для моторики рук, складання конструктора, малювання пальчиковими фарбами, сортування дрібних предметів.
- Координаційні вправи: кидання та ловіння м'яча, ходіння по прямій лінії, переступання через перешкоди.
- Релаксаційні техніки, глибоке дихання (метод "кулька"), поза дитини з йоги, масаж долонь.

3.2. Когнітивний розвиток

- Логічні ігри, а саме пазли, лабіринти, добір картинок за категоріями.
- Розвиток пам'яті за допомогою гри "Знайди пару", запам'ятовування коротких віршів або римівок.
- читання коротких історій із наступним обговоренням.
- Математичні вправи з рахунками на пальцях, складання прикладів із візуальною підтримкою.

3.3. Соціальні навички

- Групові активності, а саме спільне розв'язання завдань у Google Jamboard.
- Розігрування сценок, вправи на розуміння емоцій через ігрові ситуації.
- Ігри для розвитку взаємодії "Хто я?" (вгадування персонажа), "Передай слово" (створення історії).

3.4. Емоційний розвиток

- Вправи на саморегуляцію, метод "метелик" (перехресне обіймання плечей), малювання настрою кольорами.
- Техніки зняття стресу, "Вдих-видих" (видування уявного пір'ячка), створення антистрес-малюнків.

- Позитивне підкріплення, створення "дерева успіхів" (заповнення листочками за досягнення).

4. Очікувані результати

- Підвищення рівня академічних знань і навичок.
- Покращення емоційного стану дитини та її впевненості у власних силах.
- Розвиток соціальних навичок і формування зв'язків із однолітками.
- Поліпшення фізичного стану через регулярні вправи.

Розробка індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах дистанційного навчання покликана для створення сприятливого освітнього середовища для таких дітей, що вимагає комплексного підходу, який передбачає не тільки адаптацію навчального матеріалу, а й належну організацію комунікації, регулярний моніторинг прогресу дитини та активну участь батьків у процесі навчання.

Таким чином, дистанційне навчання в закладах дошкільної освіти стало важливим елементом освітнього процесу в умовах сучасних соціальних, економічних та технологічних змін. Воно демонструє здатність адаптувати освітній процес до нових реалій, забезпечуючи доступ до навчання навіть під час кризових ситуацій, таких як карантин чи війна. Незважаючи на численні виклики, такі як технічна доступність, психологічна адаптація дітей та активна роль батьків, дистанційне навчання надає значні переваги в гнучкості розкладу, індивідуалізації підходів та розвитку цифрових навичок у дітей.

Отже, нами уточнено сутність поняття «корекційно-розвиткова робота» - корекційно-розвиткова робота є комплексною системою педагогічних та психологічних заходів, спрямованих на гармонійний розвиток особистості дитини, подолання труднощів у навчанні, поведінці та соціалізації. Цей напрямок враховує індивідуальні особливості дітей, їхній емоційний стан і потреби, забезпечуючи умови для максимальної самореалізації та адаптації в соціальному середовищі. Незважаючи на різноманітність підходів до визначення поняття, дослідники підкреслюють важливість інтегративного

підходу, який поєднує корекційні та розвивальні цілі для підтримки всебічного розвитку дитини.

Розкрито особливості корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в умовах ЗДО. Звернено увагу на тому, що діти з ООП в умовах ЗДО потребують спеціалізованого підходу до навчання та розвитку, що передбачає створення інклюзивного середовища, врахування індивідуальних потреб та використання адаптованих методик і матеріалів. Вагомим чинником є психолого-педагогічна підтримка, тісна співпраця з батьками та професійна підготовка педагогів, а також застосування сучасних технологій для забезпечення рівних можливостей у розвитку кожної дитини.

Проаналізовано особливості впровадження дистанційного навчання в ЗДО. Впровадження дистанційного навчання в закладах дошкільної освіти потребує врахування специфічних вимог, зокрема забезпечення безпеки дітей, психологічної підтримки та доступності ресурсів. Технологічні платформи дозволяють створювати інтерактивні та захоплюючі заняття, однак значні проблеми викликають технічна оснащеність сімей та потреба в активному залученні батьків. Крім того, інклюзивний аспект дистанційного навчання вагомий, оскільки він дозволяє дітям з особливими потребами навчатися в комфортних умовах, що потребує подальшого розвитку.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ОРГАНІЗЦІЇ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ООП В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

2.1. Аналіз інструментів та технологій для організації дистанційного навчання дітей із ООП в умовах ЗДО

Інструменти та технології для організації дистанційного навчання дітей із особливими потребами є надзвичайно важливими для забезпечення доступності та рівних можливостей для освіти [30].

Завдяки використанню спеціалізованих інструментів можна створити індивідуалізоване навчальне середовище, яке відповідає потребам кожної дитини. Адаптивні технології, як-от системи штучного інтелекту, допомагають підлаштовувати матеріали до рівня знань дошкільників, що сприяє кращому засвоєнню інформації [30].

Віртуальна та доповнена реальність дозволяють дітям із порушеннями розвитку освоювати складні концепції через інтерактивний досвід, що значно підвищує ефективність навчання. Технології для створення інтерактивного контенту сприяють розвитку креативності та заохочують дітей до участі в навчальному процесі. Програми для підтримки комунікації, такі як відеозв'язок і чати, забезпечують постійний контакт між дітьми, батьками та педагогами, що сприяє ефективному вирішенню проблем у реальному часі.

Моніторинг прогресу через спеціалізовані платформи дозволяє працівникам ЗДО оцінювати траєкторію розвитку дошкільнят із ООП і коригувати програму відповідно до їхніх потреб. Використання хмарних технологій робить навчання доступним з будь-якого пристрою, що є важливим у випадку обмежених можливостей доступу до дітей. Всі ці інструменти не тільки забезпечують ефективність навчання, але й дають можливість дітям із ООП інтегруватися в освітній процес без бар'єрів.

Організація дистанційного навчання для цієї групи дітей потребує застосування спеціальних інструментів, які не тільки забезпечують доступ до

навчальних матеріалів, а й сприяють їхній інтерактивності та доступності. У таблиці 2.1 наведено різноманітні інструменти, які можуть допомогти у процесі дистанційного навчання дітей із ООП, зокрема відеоконференц-зв'язок, віртуальні кімнати, платформи для розвитку, програми для доступності, освітні мобільні додатки, інструменти для творчості та інші [31].

Таблиця 2.1

Інструменти для організації дистанційного навчання дітей з
особливими потребами [32]

Група інструментів	Назва інструментів	Опис і можливості
Відеоконференц-зв'язок	Zoom, Microsoft Teams, Google Meet	Забезпечують інтерактивні заняття, можливість демонстрації екрану, запису занять і надання доступу до розвиваючих матеріалів.
Віртуальні заняття	Google Classroom, ClassDojo, Moodle	Дозволяють створювати інтерактивні заняття, організовувати розклад, роздавати завдання та спілкуватися з дітьми та батьками.
Платформи для тестування	Kahoot, Quizizz, Socrative	Використовуються для створення інтерактивних тестів, ігор, вікторин для оцінювання знань.
Програми для доступності	JAWS, NVDA, Read&Write	Орієнтовані на дітей із порушеннями зору та слуху, забезпечують екранні диктори, читання тексту вголос, підсвічування.
Освітні мобільні додатки	Duolingo, Khan Academy, Scratch	Інтерактивні додатки для вивчення мов, програмування, математики та інших предметів, що враховують індивідуальні потреби.
Інструменти для творчості	Canva, Jamboard, Miro	Сприяють розвитку креативності, дозволяють створювати візуальний контент, організовувати мозкові штурми та працювати в групах.
Інтерактивні дошки	Padlet, Lino, Whiteboard.fi	Використовуються для інтерактивного обміну думками, створення спільних нотаток та проектів.

Продовження таблиці 2.1

Спеціалізовані платформи	Boardmaker Online, Learning Ally	Орієнтовані на дітей із порушеннями розвитку, забезпечують доступ до ресурсів для навчання, комунікації та соціалізації.
Текстові редактори	Microsoft Word, Google Docs	Дозволяють створювати й редагувати документи з використанням функцій голосового введення, перевірки орфографії та коментарів.
Програмне забезпечення для адаптації навчання	Kurzweil 3000, Snap&Read	Програми, які спрощують доступ до текстових матеріалів через аудіофайли, спрощені версії текстів або автоматичний переклад.

Використання спеціалізованих інструментів для дистанційного навчання дітей з ООП – важливий етап у створенні доступного та інклюзивного навчального середовища. Зокрема, інструменти для відеоконференц-зв'язку (Zoom, Microsoft Teams, Google Meet) дозволяють організувати інтерактивні заняття та забезпечити доступ до матеріалів, що необхідним для підтримки комунікації між дітьми та педагогами ЗДО.

Віртуальні класи (Google Classroom, ClassDojo, Moodle) та платформи для тестування (Kahoot, Quizizz, Socrative) сприяють інтерактивності навчання та оцінювання знань, що дає можливість здійснювати постійну зворотну реакцію. Програми для доступності (JAWS, NVDA, Read&Write) використовуються для дітей із порушеннями зору та слуху, надаючи можливості для комфортного сприйняття інформації через екранні диктори та інші інструменти.

Освітні мобільні додатки (Duolingo, Khan Academy, Scratch) створюють можливість для навчання в будь-який час і в будь-якому місці, враховуючи індивідуальні особливості кожної дитини. Водночас інструменти для творчості (Canva, Jamboard, Miro) і інтерактивні дошки (Padlet, Lino, Whiteboard.fi) сприяють розвитку креативності та співпраці між дошкільнятами.

Спеціалізовані платформи, такі як Boardmaker Online та Learning Ally, фокусуються на дітях із порушеннями розвитку, надаючи ресурси для навчання та соціалізації. Всі ці інструменти разом створюють комплексну систему, що дозволяє забезпечити інклюзивне навчання для дітей з особливими потребами, враховуючи їхні індивідуальні потреби та можливості.

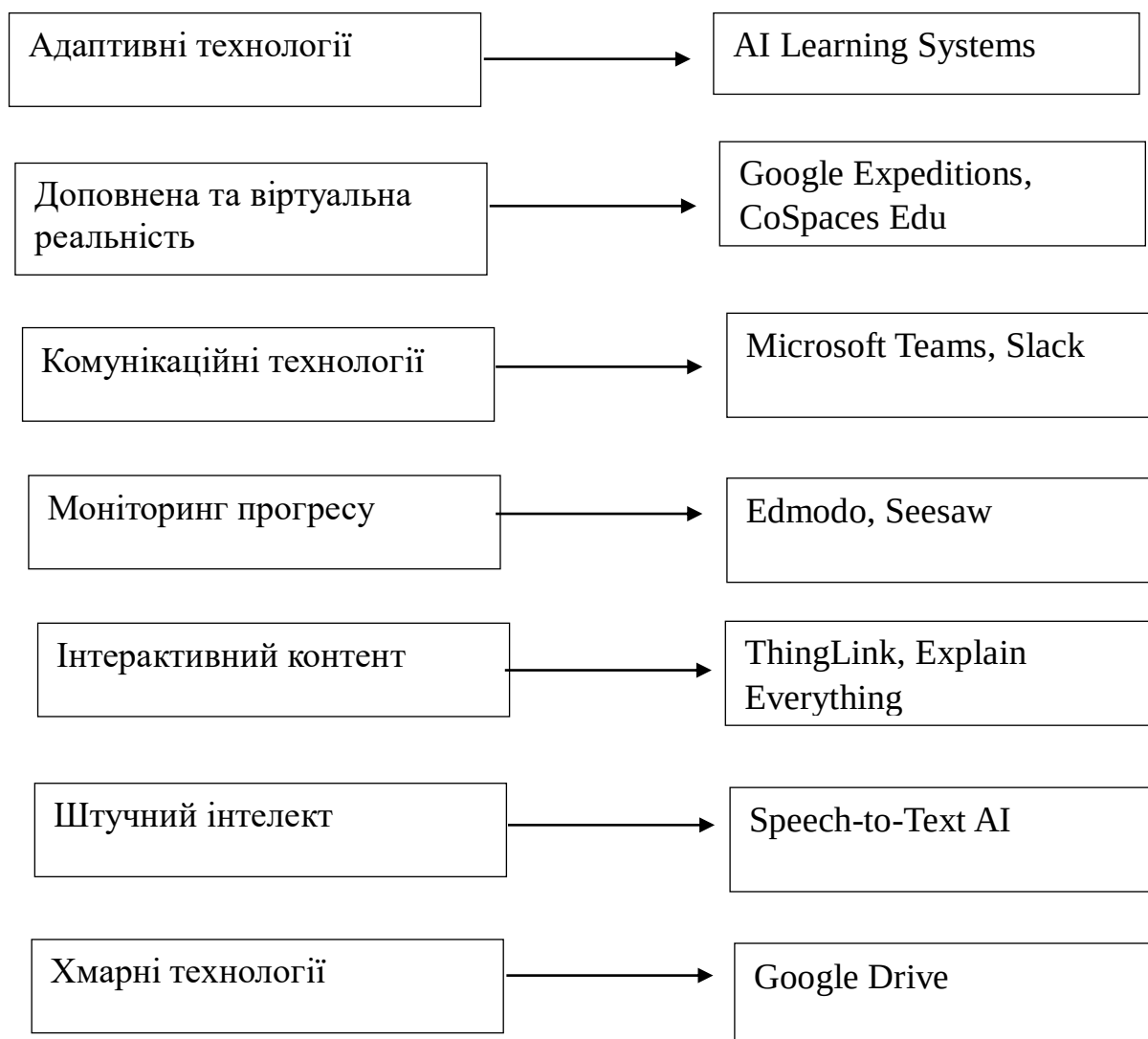

Рисунок 2.1. Схема технологій для організації дистанційного навчання дітей із ООП [28]

Отже, інструменти та технології для організації дистанційного навчання дітей із особливими потребами відіграють ключову роль у створенні інклюзивного і доступного навчального середовища. Використання спеціалізованих технологій, таких як адаптивні системи, віртуальна

реальність та платформи для моніторингу прогресу, забезпечує можливість індивідуалізованого підходу до кожної дитини. Це дозволяє значно покращити процес навчання, зберігаючи рівні можливості для всіх дітей, незалежно від їхніх потреб. Завдяки таким технологіям, діти із ООП можуть успішно долати бар'єри у навчанні, розвивати свої навички та інтелектуальні можливості.

2.2. Організація та методика проведення експериментальної роботи

Взаємодія педагогів із батьками є важливою складовою освітнього процесу, що сприяє гармонійному розвитку дитини, підвищенню її навчальних досягнень та формуванню позитивного психологічного клімату. Ефективна співпраця залежить від вибору відповідних методів, які враховують індивідуальні особливості дітей, очікування батьків і цілі освітнього закладу. У цій роботі ми будемо використовувати комплекс методів взаємодії, спрямованих на досягнення найкращих результатів.

У цій індивідуальній програмі ми плануємо використовувати такі методи взаємодії педагогів із батьками, які спрямовані на забезпечення прозорості освітнього процесу, своєчасного інформування та підтримки ефективної комунікації між ЗДО і сім'ями дітей із ООП.

Розсилка інформаційних листів дозволяє регулярно надавати батькам важливу інформацію про освітній процес, досягнення дітей, події, які плануються в закладі, а також рекомендації щодо підтримки навчання вдома. Це може бути виконано у формі друкованих повідомлень або через електронну пошту, що забезпечує зручність для батьків.

Електронні платформи, такі як Google Classroom, ClassDojo або інші спеціалізовані системи, слугують ефективним засобом для комунікації між педагогами та батьками. Вони дозволяють обмінюватися повідомленнями, ділитися навчальними матеріалами, отримувати відгуки від батьків, а також швидко вирішувати питання, які виникають у процесі навчання.

Використання таких платформ сприяє збереженню постійного зв'язку, незалежно від місцезнаходження сторін.

Інформаційні стенди в приміщенні ЗДО забезпечують доступність необхідних матеріалів для батьків. На них можуть бути розміщені графіки занять, оголошення про заплановані події, поради щодо підтримки дітей у навчанні, а також інформація про результати участі дітей в різноманітних заходах. Це дозволяє батькам залишатися в курсі того, що відбувається в освітньому закладі, навіть під час коротких візитів.

Застосування таких методів взаємодії дозволить підвищити рівень обізнаності батьків, налагодити ефективну співпрацю між усіма учасниками освітнього процесу, а також створити сприятливі умови для розвитку дітей і підтримки їхніх досягнень.

Ефективна взаємодія педагогів із батьками є одним із ключових елементів успішного освітнього процесу, особливо в контексті індивідуальних програм розвитку дитини. Консультаційна робота спрямована на створення відкритого діалогу між педагогами та родинами дітей із ООП, що дозволяє своєчасно вирішувати актуальні питання, пов'язані з навчанням, вихованням і розвитком дитини. Для цього використовуються різні форми консультування, які враховують індивідуальні потреби, рівень зацікавленості батьків, їхню доступність і технічні можливості.

Завдяки індивідуальним консультаціям педагоги мають можливість глибше ознайомитися з особливостями конкретної дитини, обговорити з батьками її досягнення, труднощі та надати практичні рекомендації. Групові консультації, у свою чергу, створюють умови для обміну досвідом між батьками, надають інформацію з актуальних тем, таких як методи виховання, підтримка навчання вдома, або розвиток комунікативних навичок. Онлайн-консультації розширюють можливості взаємодії, дозволяючи зберігати зв'язок у будь-який зручний для батьків час, незалежно від їхнього місцезнаходження.

Таблиця 2.2 подає узагальнену інформацію про основні форми консультаційної роботи, які ми плануємо використовувати, із зазначенням їхніх особливостей і практичних переваг.

Запропоновані форми консультаційної роботи відображають прагнення до максимально ефективної співпраці між педагогами та батьками, орієнтованої на успішний розвиток дитини.

Таблиця 2.2

Форми консультаційної роботи

Форма	Характеристика
Індивідуальні консультації	Зустрічі з батьками для обговорення успіхів або проблем дитини.
Групові консультації	Тематичні семінари чи тренінги для групи батьків.
Онлайн-консультації	Використання відеозв'язку чи електронної пошти для спілкування.

Індивідуальні консультації забезпечують можливість персоналізованого підходу до кожної сім'ї, дозволяючи обговорити специфічні аспекти навчання та виховання конкретної дитини. Групові консультації сприяють створенню спільноти однодумців серед батьків, де вони можуть не лише отримувати корисну інформацію, а й ділитися своїми спостереженнями та досвідом. Онлайн-консультації є сучасним інструментом, який розширює межі комунікації, забезпечуючи швидкий доступ до порад педагогів у зручний для батьків час.

Використання цих форм консультацій дозволяє забезпечити комплексний підхід до вирішення освітніх завдань, створюючи сприятливі умови для гармонійного розвитку дітей. Систематична робота в цьому напрямі сприятиме не лише покращенню розвитку дітей із ООП, але й зміцненню довіри між педагогами та родинами, що слугує передумовою для

досягнення спільної мети – формування всебічно розвиненої особистості дитини.

Дистанційне навчання внесло суттєві зміни в організацію взаємодії між педагогами, дітьми та батьками. Відсутність фізичної присутності в садочку створює нові виклики, але й відкриває можливості для застосування інноваційних підходів у використанні організаційних методів. Головна мета цих методів – забезпечити активну участь батьків у житті ЗДО та сприяти створенню партнерських стосунків між педагогами й сім'ями дітей із ООП, навіть у дистанційному форматі.

Одним із ключових інструментів залишається проведення батьківських зборів, які в умовах дистанційного навчання організовуються у форматі відеоконференцій. Завдяки таким платформам, як Zoom, Google Meet або Microsoft Teams, батьки можуть долучатися до обговорення важливих питань, пов'язаних із навчальним процесом, навіть перебуваючи вдома чи на роботі. Онлайн-формат дозволяє уникнути територіальних бар'єрів та забезпечити більшу залученість батьків. На цих зборах обговорюються теми, пов'язані з організацією навчального процесу, прогресом вихованців, використанням цифрових ресурсів, а також розглядаються питання підтримки дітей у домашніх умовах.

Майстер-класи в дистанційному форматі перетворюються на інтерактивні онлайн-зустрічі, де батьки разом із дітьми можуть брати участь у творчих чи освітніх заходах. Наприклад, майстер-класи з виготовлення виробів своїми руками, спільне приготування страв, інтерактивні ігри чи виконання проектних завдань дозволяють батькам залучатися до навчального процесу та проводити час із дітьми з користю. Такі заходи сприяють зміцненню емоційного зв'язку між ЗДО та сім'єю, а також допомагають батькам краще зрозуміти особливості освітнього середовища їхніх дітей.

Волонтерська допомога також може ефективно організовуватися дистанційно. Наприклад, батьки можуть долучатися до створення цифрових навчальних матеріалів, брати участь у підготовці віртуальних екскурсій чи

організації онлайн-свят. Завдяки таким ініціативам педагоги отримують підтримку, а батьки мають можливість відчувати себе частиною освітнього процесу. Спільна робота над організацією онлайн-заходів, таких як тематичні вечори, святкування чи культурні програми, сприяє розвитку командного духу та взаєморозуміння.

У дистанційному навчанні організаційні методи допомагають зберегти активний зв'язок між ЗДО та батьками, незважаючи на фізичну віддаленість. Вони сприяють побудові партнерських стосунків, підвищують залученість батьків у освітній процес, а також створюють умови для підтримки дітей у нових обставинах.

Інтерактивні методи входять до складової індивідуальної програми, оскільки вони сприяють активному залученню батьків у процес взаємодії з педагогами та забезпечують більш ефективну комунікацію. Дані методи дозволяють врахувати різноманітні потреби та інтереси сімей, створюючи комфортну атмосферу для обговорення актуальних питань, пошуку спільних рішень і побудови партнерських стосунків.

Анкетування є ефективним способом виявлення потреб, очікувань та потенційних проблем, з якими стикаються батьки та діти в освітньому процесі. Завдяки цьому методу педагоги можуть отримати зворотний зв'язок і адаптувати підхід до кожної сім'ї відповідно до отриманих даних.

Круглі столи дозволяють створити платформу для відкритих дискусій на актуальні теми, що стосуються виховання, навчання або психологічної підтримки дітей. Учасники мають можливість обмінюватися досвідом, висловлювати свої думки та знаходити спільні рішення у невимушеній обстановці.

Ігрові форми спрямовані на встановлення довіри між педагогами, батьками та дітьми, а також сприяють розрядці напруження та створенню позитивної атмосфери. Використання інтерактивних ігор допомагає розвинути комунікативні навички та покращити взаєморозуміння.

Таблиця 2.3 ілюструє ключові інтерактивні методи, що будуть використовуватися у рамках програми, із зазначенням їхніх характеристик.

Таблиця 2.3

Інтерактивні методи

Метод	Характеристика
Анкетування	Проведення опитувань для виявлення очікувань і проблем
Круглі столи	Дискусії на актуальні теми.
Ігрові форми	Використання інтерактивних ігор для встановлення довіри

Інтерактивні методи, запропоновані в індивідуальній програмі, забезпечують багатовимірний підхід до взаємодії між ЗДО та сім'єю. Анкетування допомагає виявляти потреби та очікування, що дозволяє персоналізувати освітній процес. Круглі столи сприяють зміцненню партнерських стосунків і створюють умови для відкритого діалогу, що відіграє значну роль для вирішення спільних проблем. Ігрові форми надають можливість встановити довіру, залучити батьків до процесу виховання і навчання та створити комфортну і позитивну атмосферу для співпраці.

Застосування цих методів дозволяє не лише підвищити ефективність комунікації між педагогами та батьками, але й забезпечити гармонійний розвиток дитини. Інтерактивні методи стають основним інструментом для побудови партнерських стосунків, заснованих на довірі, відкритості та взаєморозумінні. Вони сприяють формуванню активної та згуртованої освітньої спільноти, яка спільно працює задля досягнення успіхів кожної дитини.

Залучення батьків до процесу навчання та виховання через регулярний і відкритий зворотний зв'язок створює сприятливі умови для підтримки дітей як у навчальному, так і в особистісному плані. Комунікація між ЗДО і родинами має не лише інформативний характер, а й сприяє формуванню партнерських стосунків, що допомагає вирішувати проблеми і долати труднощі в розвитку дитини.

Форми комунікативної взаємодії, що будуть використані в індивідуальній програмі, включають різноманітні методи, які допомагають створити постійну платформу для відкритого діалогу. Це дає можливість батькам і педагогам обговорювати досягнення дітей, обмінюватися думками щодо їхнього розвитку, а також знаходити ефективні шляхи вирішення проблем.

Таблиця 2.4 надає детальну інформацію про форми комунікативної взаємодії, які сприяють ефективному встановленню зворотного зв'язку та розвитку конструктивного діалогу між педагогами та батьками.

Таблиця 2.4

Форми комунікативної взаємодії

Форма	Характеристика
Зворотній зв'язок	Регулярне обговорення досягнень і потреб дитини, щоб забезпечити своєчасну корекцію та підтримку.
Психологічні тренінги	Спільна робота з батьками для покращення їхніх комунікаційних навичок і зменшення конфліктних ситуацій.
Діалоги у форматі 1:1	Неформальні бесіди, що допомагають глибше зрозуміти індивідуальні проблеми та потреби дитини.

Зворотній зв'язок є основою для ефективної комунікації між педагогами та батьками. Це регулярний процес обговорення досягнень, проблем, потреб і потенціалу дитини. Педагоги надають батькам актуальну інформацію про успіхи їхніх дітей у навчанні та розвитку, а також інформують про можливі труднощі або питання, що виникають під час навчального процесу.

Регулярне обговорення досягнень дає можливість оперативно реагувати на будь-які проблеми та коригувати стратегії підтримки дитини. Зворотний зв'язок може здійснюватися через різні канали комунікації: телефонні

дзвінки, електронну пошту, чати у месенджерах чи спеціалізовані платформи для обміну інформацією.

Інтеграція цих комунікативних методів у освітній процес сприяє формуванню партнерських стосунків між педагогами та батьками, що в свою чергу покращує навчальні результати та загальний розвиток дитини. Таким чином, ефективна комунікація слугує інструментом для створення підтримуючого та продуктивного освітнього середовища.

Використання сучасних технологій значно підвищує ефективність комунікації між педагогами та батьками. Створення закритих груп у соціальних мережах для спілкування з батьками є зручним і швидким способом інформування про події, завдання та досягнення дитини. Такі групи забезпечують можливість постійного обміну інформацією, запитів та відповідей у реальному часі, що дозволяє миттєво реагувати на будь-які питання чи потреби, що особливо актуально в умовах дистанційного навчання, коли особисті зустрічі можуть бути обмеженими.

Також вагомим інструментом є використання мобільних додатків для управління освітнім процесом. Багато сучасних платформ надають можливість відстежувати успіхи дитини, переглядати домашні завдання, оцінки та інші важливі елементи навчального процесу. Батьки можуть безпосередньо отримувати всю необхідну інформацію через мобільні додатки, що значно підвищує ефективність взаємодії, що забезпечує більш високий рівень прозорості та зручності для батьків у контролюванні освітнього процесу своєї дитини.

Отже, взаємодія педагогів із батьками є ваговою складовою успішного освітнього процесу, оскільки сприяє не лише розвитку дитини, а й зміцненню партнерських стосунків між ЗДО та родиною. Вибір відповідних методів взаємодії, таких як розсилка інформаційних листів, використання електронних платформ, інформаційних стендів, а також організація консультацій, майстер-класів та волонтерської допомоги, дозволяє створити сприятливі умови для ефективної комунікації та підтримки розвитку дітей з

ООП. Застосування таких методів забезпечує прозорість освітнього процесу, допомагає формувати позитивний психологічний клімат та підвищує залученість батьків у процес виховання та навчання.

2.3. Оцінка результативності корекційно-розвиткової роботи в умовах дистанційного навчання

Мета експерименту: визначити ефективність запропонованої програми дистанційного навчання для дітей з особливими освітніми потребами на основі оцінки специфічних критеріїв їхньої навчальної діяльності.

Дослідження проводилося на базі комунального закладу «Луцький заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 5 комбінованого типу Луцької міської ради». У дослідженні взяли участь 25 дітей з ООП середнього та старшого дошкільного віку.

Етап 1: Первинне тестування

На цьому етапі було проведено тестування дітей за кількома критеріями, що враховують особливості ООП:

1. Рівень уваги та концентрації – здатність утримувати увагу під час виконання завдань.
2. Рівень пізнавальної активності – здатність розуміти та виконувати інструкції.
3. Комунікативні навички – участь у діалогах та взаємодія з педагогом.
4. Емоційна стійкість – реакція на невдачі та вміння адаптуватися до нових умов.

Діагностичний інструментарій представлено в додатках (додаток Б).

Методика оцінки включала:

- Анкети для педагогів та батьків, що допомагали оцінити базові навички дітей;
- Невеликі завдання у форматі гри для оцінки уваги та пізнавальної активності;

- Спостереження під час групових занять в Google Meet.

Таблиця 2.4

Результати первинного тестування

Критерій	Оцінка (від 1 до 5)	Відсоток дітей з низьким рівнем	Висновок
Рівень уваги та концентрації	2,4	60%	Більшість дітей мають труднощі з концентрацією.
Рівень пізнавальної активності	2.2	65%	Пізнавальна активність низька, важко виконувати завдання
Комунікативні навички	3.1	40%	Діти активно взаємодіють, але є проблеми з виразністю.
Емоційна стійкість	3.5	30%	Діти мають помірковану емоційну стійкість до невдач.

Згідно з результатами, більшість дітей (60-65%) мають труднощі з концентрацією та пізнавальною активністю, що вимагає спеціального підходу для покращення цих навичок у рамках дистанційного навчання. Комунікативні навички та емоційна стійкість були на помірному рівні, що вказує на можливість подальшої підтримки в цих аспектах.

Ці результати стали основою для розробки програми розвитку уваги, мовлення, пізнавальної активності та соціально-емоційної сфери дітей з ООП у дистанційному форматі через використання ігрових, мультимедійних та інтерактивних методів.

Програма розрахована на 5 занять для дітей з ООП у ЗДО в умовах дистанційної взаємодії.

Формат: дистанційний (Zoom/Meet)

Тривалість одного заняття: 20–25 хв

Завдання програми:

1. Розвивати зосередженість, переключення та розподіл уваги.
2. Активізувати мовленнєву діяльність дітей (повтори, фрази, відповіді на запитання).
3. Формувати емоційно-позитивне реагування, здатність до взаємодії.
4. Стимулювати інтерес до пізнавальної діяльності через гру.
5. Створити інклюзивно безпечне онлайн-середовище.

Формувальний етап експерименту був спрямований на перевірку ефективності розробленої корекційно-розвиткової програми, що передбачала розвиток уваги, мовленнєвих навичок, пізнавальної активності та соціально-емоційної сфери дітей з особливими освітніми потребами в умовах дистанційного навчання. Програма складалася з п'яти послідовних занять, кожне з яких мало чітку структуру, мету, змістове наповнення та відповідало віковим і індивідуальним особливостям дітей.

Заняття проводилися у дистанційному форматі (Zoom/Google Meet) протягом двох тижнів. Тривалість кожного заняття становила 20–25 хвилин, що відповідало санітарно-гігієнічним нормам та рекомендаціям щодо роботи дітей дошкільного віку з цифровими пристроями. Під час проведення занять педагог використовував мультимедійні матеріали (картинки, набори символів, онлайн-ігри, віртуальні картки), а також інтерактивні форми діяльності, які забезпечували активну взаємодію з дітьми та підтримували їхню увагу.

Перед початком формувального етапу було визначено основні напрями впливу:

1. розвиток довільної та мимовільної уваги;
2. стимулювання мовленнєвої активності;
3. формування навичок класифікації, порівняння та узагальнення;
4. розвиток емоційної чутливості та здатності розрізняти емоції;
5. формування позитивної взаємодії в дистанційному середовищі.

Зміст програми представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Програма розвитку уваги, мовлення, пізнавальної активності та соціально-емоційної сфери дітей з ООП у дистанційному форматі

№	Тема заняття	Мета	Зміст заняття
1.	Мій настрій. Знайомство	встановити контакт, розвивати емоційну чутливість, активізувати мовлення.	Привітання «Передай усмішку». Вправа «Мій настрій» (Коло емоцій). Гра «Як тебе звати?». Мовленнєва гра «Скажи, як я». Пальчикова гра «Привіт, друже!». Рефлексія: «Що сподобалося?»
2.	Подорож до країни Увага	розвиток довільної уваги, координації, реакції на інструкції.	Привітання «Доторкнись до...». Гра «Плесни, коли почувеш...». On-screen завдання «Знайди пару». Гра «Покажи фігуру». Фізкультхвилинка «Веселий робот». Підсумок: «Що було найцікавішим?».
3.	Пізнаємо світ	розвиток мислення, класифікації, пізнавального інтересу.	Привітання «Вітер подув!». Гра «Що зайве?». Гра «Сортування». Онлайн-лабіринт. Вправа «Закінчи фразу».
4.	«Розвиток мовлення»	розширити активний словник, стимулювати фразове мовлення.	Привітання «Відео-кошик». Гра «Хто що робить?». Вправа «Склади фразу». Гра «Опиши картинку». Руханка «Повтори звук». Рефлексія.
5.	«Разом ми команда»	розвиток соціальної взаємодії, емоційної чутливості, уміння працювати з інструкціями.	Привітання «Дай п'ять!» (в екран). Вправа «Хто як відчувається?». Коопераційна гра «Збудуймо вежу» (віртуальні кубики). Гра «Слухай і роби». Гра «Що змінилось?». Підсумкова рефлексія «Мій прогрес»

Перше заняття мало адаптаційний характер і було спрямоване на встановлення емоційного контакту з дітьми, формування почуття безпеки та

довіри. Використовувалися вправи на ідентифікацію емоцій, ігри-імітації та прості мовленнєві повтори. Діти залучалися до елементарних комунікативних дій, таких як привітання, повторювання жестів, називання власного імені.

Друге заняття було присвячене розвитку уваги та моторної координації. Основний акцент робився на реакції на словесні інструкції, виконанні рухових завдань, завданнях на переключення та концентрацію. Застосовувалися онлайн-ігри «Знайди пару», «Плесни, коли почуєш...», «Покажи фігуру», які активізували пізнавальну діяльність та допомагали дітям утримувати увагу протягом усього заняття.

Третє заняття забезпечувало розвиток пізнавальних процесів, таких як мислення, класифікація, уміння знаходити зайве, встановлювати найпростіші логічні зв'язки. Діти виконували завдання «Що зайве?», сортували предмети за категоріями (фрукти/овочі, живе/неживе), проходили простий онлайн-лабіринт. Такі вправи сприяли формуванню навичок аналізу, зіставлення та узагальнення.

Четверте заняття було спрямоване на розвиток мовлення та розширення активного словника. Педагог використовував вправи на формування фразового мовлення, опис зображень, визначення дій на картинках, повторення звуків та складів. Діти вчилися відповідати на запитання, добирати слова за змістом, будувати прості висловлювання.

П'яте заняття виконувало інтегруючу функцію та було спрямоване на розвиток соціально-емоційної взаємодії. Діти виконували спільні ігрові завдання («Збудуймо вежу»), ідентифікували емоції, реагували на інструкції, брали участь у коопераційних іграх. Завершувалася програма рефлексивною вправою «Мій прогрес», під час якої діти за допомогою смайликів оцінювали свою активність та емоційний стан.

У процесі реалізації програми здійснювався постійний супровід, застосовуючи прийоми підтримки, позитивного підкріплення, словесного та візуального моделювання. Особлива увага приділялася доступності завдань, чіткості інструкцій та зручності матеріалів для дистанційної роботи.

Результати формувального експерименту показали позитивну динаміку у розвитку уваги, мовленнєвих навичок, емоційної чутливості та здатності дітей до взаємодії в дистанційному форматі. Підвищився рівень активності, діти стали краще реагувати на інструкції, демонстрували більшу стійкість уваги та зацікавленість до завдань. Програма довела свою ефективність як засобу корекційно-розвивального впливу в умовах дистанційного навчання.

Через 2 тижні після впровадження програми було проведено повторне тестування за тими ж критеріями. Результати показали позитивні зміни в усіх оцінюваних аспектах.

Таблиця 2.6

Результати тестування до та після впровадження програми

Критерій	Середній бал до експерименту (з 5)	Середній бал після експерименту (з 5)	Зміни
Рівень уваги та концентрації	2,4	3,4	+ 1
Рівень пізнавальної активності	2,2	3,6	+ 1,4
Комунікативні навички	3,1	4	+ 0,9
Емоційна стійкість	3,5	4,3	+ 0,8

Результати повторного тестування через 2 тижні після впровадження програми показали значні покращення у всіх оцінюваних аспектах. Рівень уваги та концентрації підвищився на 1.0 бал, що свідчить про ефективність інтерактивних методів навчання, які сприяли зосередженості дітей.

Рівень пізнавальної активності збільшився на 1.4 бали, що вказує на покращення здатності до розуміння та виконання завдань. Комунікативні навички покращилися на 0.9 балів завдяки активним завданням і рефлексії, що сприяли розвитку виразності в спілкуванні.

Емоційна стійкість підвищилась на 0.8 балів, що демонструє більшу готовність дітей адаптуватися до нових умов дистанційного навчання.

Дані результати підтверджують ефективність програми і її позитивний вплив на основні навчальні критерії дітей з ООП.

Результати проведеного експерименту підтверджують високу ефективність запропонованої програми дистанційного навчання для дітей з особливими освітніми потребами. Впровадження інноваційних методів, таких як мультисенсорне навчання, індивідуалізація завдань та активне залучення дітей через інтерактивні елементи, значно покращило рівень уваги, пізнавальної активності, комунікативних навичок і емоційної стійкості.

Зміни у всіх оцінюваних аспектах свідчать про успішність дистанційного навчання, що дозволяє дітям з ООП адаптуватися до нових умов навчання та досягати високих результатів у своїй навчальній діяльності.

2.4. Модель формування готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в ЗДО в умовах дистанційного навчання

Мета моделі полягає у забезпеченні цілісного формування готовності вчителя-логопеда до здійснення корекційно-розвиткової діяльності з дітьми із ООП через системну реалізацію педагогічних умов, що охоплюють мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти.

Завдання моделі:

- 1) формувати стійку мотивацію до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі;
- 2) забезпечити засвоєння теоретичних знань з логопедії, спеціальної та вікової психології, методик корекційно-розвиткової роботи;
- 3) виробити практичні уміння й навички діагностики мовленнєвих порушень та організації індивідуальної й групової логопедичної роботи;
- 4) розвинути здатність до співпраці з педагогами, батьками та дітьми у команді психолого-педагогічного супроводу;

5) формувати рефлексивні уміння щодо оцінки ефективності власної професійної діяльності та пошуку шляхів самовдосконалення.

Графічне зображення моделі готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в ЗДО в умовах дистанційного навчання подано на рисунку 2.2.

Модель формування готовності вчителя-логопеда охоплює чотири ключові компоненти:

1. Цільовий компонент – спрямований на формування професійної готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткової роботи, розвиток позитивної мотивації, ціннісного ставлення до професії та дітей з особливими освітніми потребами.

2. Змістовий компонент – передбачає відбір змісту професійної підготовки відповідно до сучасних вимог логопедичної практики в ЗДО в умовах дистанційного навчання. Включає знання з основ логопедії, спеціальної педагогіки, інклюзивної освіти, методів діагностики й корекції мовленнєвих порушень, використання сучасних цифрових інструментів у логопедичній практиці.

3. Процесуальний компонент – реалізується через організацію освітнього процесу з використанням інтерактивних методів (тренінги, рольові ігри, логопедичні ігри, моделювання корекційних занять), застосування сучасних освітніх технологій (Google Workspace, Padlet, Mentimeter, Kahoot), проходження педагогічної та логопедичної практики, індивідуальну та групову проектну діяльність, супервізію та взаємонавчання у професійній спільноті.

4. Результативний компонент – передбачає оцінювання рівня готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткової роботи за такими критеріями: мотиваційними (професійна спрямованість), когнітивними (знання), діяльнісними (уміння та навички), рефлексивними (здатність до самоаналізу).

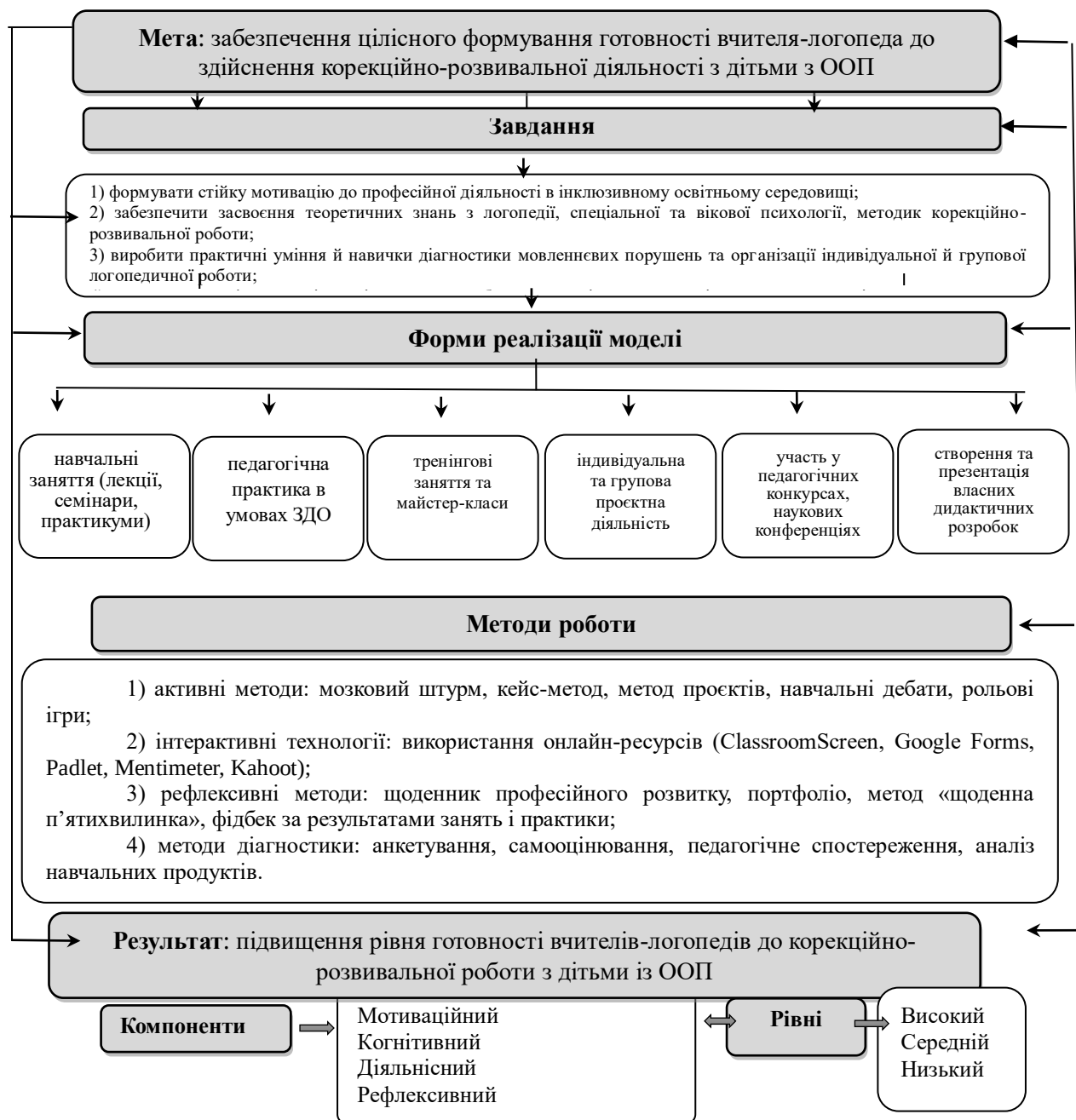

Рис. 2.2. Модель формування готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в ЗДО в умовах дистанційного навчання

Розроблена модель формування готовності вчителя-логопеда до здійснення корекційно-розвиткової діяльності з дітьми із особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти в умовах дистанційного навчання ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному, гуманістичному та інтегративному підходах. Вона спрямована на забезпечення цілісного

розвитку професійних умінь і здатностей майбутнього фахівця та охоплює чотири ключові компоненти: цільовий, змістовий, процесуальний і результативний.

Цільовий компонент визначає спрямованість професійної підготовки вчителя-логопеда та характеризує її як процес формування стійкої позитивної мотивації до роботи в інклюзивному середовищі. Він передбачає розвиток ціннісного ставлення до дитини з ООП, усвідомлення соціальної значущості логопедичної діяльності, формування настанови на професійне самовдосконалення й підвищення власної компетентності. Наявність сформованої мотиваційної бази є необхідною умовою подальшого оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками.

Змістовий компонент охоплює комплекс знань, необхідних для ефективної корекційної роботи в умовах сучасного ЗДО. Він включає:

- теоретичний блок: основи логопедії, нейропсихології, спеціальної педагогіки, вікової та диференціальної психології, знання про механізми мовленнєвих порушень та особливості розвитку дітей з ООП;
- методичний блок: сучасні методики діагностики порушень мовлення, технології корекційно-розвиткової роботи відповідно до категорії порушення (ФФНМ, ЗНМ, заїкання тощо), особливості побудови індивідуальних і групових логопедичних занять;
- організаційний блок: знання щодо командної взаємодії у психологічно-педагогічному супроводі дитини, специфіки комунікації з батьками, асистентом вихователя, педагогами групи;
- цифровий блок: опанування сучасних онлайн-інструментів (Google Workspace, Padlet, Mentimeter, Kahoot, ClassroomScreen), створення інтерактивних дидактичних матеріалів, використання мультимедійних платформ у дистанційній та очній корекційній роботі.

Змістовий компонент забезпечує науково-методичну основу моделі, визначаючи зміст професійної підготовки майбутнього вчителя-логопеда.

Процесуальний компонент охоплює організаційні форми та методи роботи, що забезпечують ефективне впровадження моделі. Він реалізується через:

- використання інтерактивних методів навчання (рольові ігри, тренінгові заняття, мозковий штурм, кейс-метод, моделювання логопедичних ситуацій);
- залучення студентів до логопедичної та педагогічної практики у ЗДО, участь у реальних корекційних заняттях, супервізійні зустрічі з аналізом професійних дій;
- створення умов для індивідуальної та групової проєктної діяльності (розробка дидактичних матеріалів, індивідуальних маршрутів розвитку, програм корекційної роботи);
- застосування цифрових ресурсів для організації освітнього процесу (інтерактивні дошки, онлайн-платформи, відеоаналіз занять);
- формування рефлексивних умінь через ведення щоденника професійного розвитку, портфоліо логопеда, взаємоаналіз занять і рефлексивні вправи.

Таким чином, процесуальний компонент забезпечує системне поєднання теоретичної, практичної, цифрової та рефлексивної підготовки.

Результативний компонент передбачає оцінювання сформованості професійної готовності за такими критеріями:

- мотиваційним — наявність позитивної професійної установки, інтересу до роботи з дітьми з ООП, готовності долати труднощі;
- когнітивним — рівень засвоєння теоретичних знань про мовленнєві порушення та методи їх корекції;
- діяльнісним — здатність здійснювати логопедичну діагностику, планувати та проводити корекційні заняття, застосовувати цифрові інструменти;

— рефлексивним — готовність до самооцінки професійної діяльності, аналізу власних помилок, визначення напрямів самовдосконалення.

Для результативного функціонування моделі необхідно дотримання низки педагогічних умов, що забезпечують оптимальні умови для формування професійної готовності:

1. Практична спрямованість навчання, що полягає в максимальному наближенні освітнього процесу до реальних умов логопедичної діяльності через практику, тренінги, моделювання ситуацій, супервізію.
2. Використання інтерактивних і цифрових освітніх технологій, які сприяють активізації пізнавальної діяльності, забезпечують доступ до сучасних методичних ресурсів і дозволяють ефективно організовувати корекційну роботу (у тому числі дистанційно).
3. Індивідуалізація професійної підготовки, що передбачає диференційоване подання матеріалу, адаптацію змісту завдань під потреби студента, розвиток його сильних сторін.
4. Психолого-педагогічний супровід та підтримка, спрямовані на формування професійної ідентичності, подолання труднощів, забезпечення безпечного середовища для навчання й рефлексії.
5. Створення професійного освітнього середовища, яке сприяє обміну досвідом, взаємонавчанню, участі у методичних майстернях, вебінарах, професійних спільнотах.
6. Системна рефлексивна діяльність, що дозволяє студентам критично оцінювати власну діяльність, визначати професійні потреби та будувати індивідуальну траєкторію розвитку.
7. Партнерська взаємодія із ЗДО, яка забезпечує доступ до якісної практичної бази, реальних кейсів та можливість співпраці з логопедами-практиками.

Методи і засоби реалізації моделі:

- 1) активні методи: мозковий штурм, метод проєктів, логопедичні ігри, кейс-метод;
- 2) інтерактивні технології: використання онлайн-ресурсів (Google Forms, ClassroomScreen, Padlet, Mentimeter, Kahoot);
- 3) рефлексивні методи: ведення щоденника професійного розвитку, портфоліо логопеда, метод «щоденна п'ятихвилинка», взаємоаналіз занять;
- 4) методи діагностики: спостереження, анкетування, тести, аналіз результатів корекційної роботи, самооцінка.

Очікувані результати впровадження моделі – підвищення рівня готовності вчителів-логопедів до корекційно-розвиткової роботи з дітьми із ООП; сформованість практичних умінь у діагностиці та корекції мовленнєвих порушень; розвиток професійної компетентності, рефлексивності та креативності; готовність до співпраці з педагогами та батьками; підвищення ефективності логопедичної допомоги у ЗДО.

Таким чином, модель формування готовності вчителя-логопеда є багаторівневою, цілісною та методично обґрунтованою системою, що забезпечує розвиток професійної компетентності через інтеграцію мотиваційного, змістового, процесуального та результативного компонентів. Її ефективність визначається реалізацією відповідних педагогічних умов та забезпечує високий рівень готовності майбутніх фахівців до корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в ЗДО в умовах дистанційного навчання.

Отже, нами визначено інструменти, технології та роль психолого-педагогічного супроводу в умовах дистанційного навчання, що відіграють ключову роль у створенні інклюзивного і доступного навчального середовища. Використання спеціалізованих технологій, таких як адаптивні системи, віртуальна реальність та платформи для моніторингу прогресу, забезпечує можливість індивідуалізованого підходу до кожної дитини.

Наголошено на тому, що взаємодія педагогів із батьками є ваговою складовою успішного освітнього процесу, оскільки сприяє не лише розвитку

дитини, а й зміцненню партнерських стосунків між ЗДО і родиною дітей з ООП. Вибір відповідних методів взаємодії, таких як розсилка інформаційних листів, використання електронних платформ, інформаційних стендів, а також організація консультацій, майстер-класів та волонтерської допомоги, дозволяє створити сприятливі умови для ефективної комунікації та підтримки розвитку дітей з ООП. Застосування таких методів забезпечує прозорість освітнього процесу, допомагає формувати позитивний психологічний клімат та підвищує залученість батьків у процес виховання та навчання.

Впроваджено програму корекційно-розвиткової роботи в ЗДО в умовах дистанційного навчання. Результати проведеного експерименту підтверджують високу ефективність запропонованої програми дистанційного навчання для дітей з ООП.

Розроблено модель формування готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в ЗДО в умовах дистанційного навчання. Вона охоплює мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти та забезпечує цілісну взаємодію змістового, процесуального й результативного блоків.

ВИСНОВКИ

1. Уточнено сутність поняття «корекційно-розвивальна робота» - корекційно-розвивальна робота є комплексною системою педагогічних та психологічних заходів, спрямованих на гармонійний розвиток особистості дитини, подолання труднощів у навчанні, поведінці та соціалізації. Цей напрямок враховує індивідуальні особливості дітей, їхній емоційний стан і потреби, забезпечуючи умови для максимальної самореалізації та адаптації в соціальному середовищі. Незважаючи на різноманітність підходів до визначення поняття, дослідники підкреслюють важливість інтегративного підходу, який поєднує корекційні та розвивальні цілі для підтримки всебічного розвитку дитини.

2. Розкрито особливості корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в умовах ЗДО. Закцентовано увагу на тому, що діти із ООП в умовах ЗДО потребують спеціалізованого підходу до навчання та розвитку, що передбачає створення інклюзивного середовища, врахування індивідуальних потреб та використання адаптованих методик і матеріалів. Вагомим чинником є психолого-педагогічна підтримка, тісна співпраця з батьками та професійна підготовка педагогів, а також застосування сучасних технологій для забезпечення рівних можливостей у розвитку кожної дитини.

3. Проаналізовано особливості впровадження дистанційного навчання в ЗДО. Впровадження дистанційного навчання в закладах дошкільної освіти потребує врахування специфічних вимог, зокрема забезпечення безпеки дітей, психологічної підтримки та доступності ресурсів. Технологічні платформи дозволяють створювати інтерактивні та захоплюючі заняття, однак значні проблеми викликають технічна оснащеність сімей та потреба в активному залученні батьків. Крім того, інклюзивний аспект дистанційного навчання вагомий, оскільки він дозволяє дітям з особливими потребами навчатися в комфортних умовах, що потребує подальшого розвитку.

4. Визначено інструменти, технології та роль психолого-педагогічного супроводу в умовах дистанційного навчання, що відіграють ключову роль у створенні інклюзивного і доступного навчального середовища. Використання спеціалізованих технологій, таких як адаптивні системи, віртуальна реальність та платформи для моніторингу прогресу, забезпечує можливість індивідуалізованого підходу до кожного учня.

Наголошено на тому, що взаємодія педагогів із батьками є ваговою складовою успішного освітнього процесу, оскільки сприяє не лише розвитку дитини, а й зміцненню партнерських стосунків між ЗДО та родиною. Вибір відповідних методів взаємодії, таких як розсилка інформаційних листів, використання електронних платформ, інформаційних стендів, а також організація консультацій, майстер-класів та волонтерської допомоги, дозволяє створити сприятливі умови для ефективної комунікації та підтримки розвитку дітей з ООП. Застосування таких методів забезпечує прозорість освітнього процесу, допомагає формувати позитивний психологічний клімат та підвищує залученість батьків у процес виховання та навчання.

5. Впроваджено програму корекційно-розвиткової роботи в ЗДО в умовах дистанційного навчання. Результати проведеного експерименту підтверджують високу ефективність запропонованої програми дистанційного навчання для дітей з ООП.

6. Розроблено модель формування готовності вчителя-логопеда до реалізації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в ЗДО в умовах дистанційного навчання. Вона охоплює мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти та забезпечує цілісну взаємодію змістового, процесуального й результативного блоків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко, Н. Досвід дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти в умовах війни. *Institutio infantium. Vedecký recenzovaný časopis pre teóriu a prax výchovy a vzdelávania detí predškolského veku*. Slovenská republika : Slovenský výbor Svetovej organizacije pre preškolský výuču, 2025. № 1 (jún). Т. 2. С. 16–24.
2. Аніщук А. М. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер.: Психолого-педагогічні науки*. 2019. № 5. С.213–218.
3. Атамась М. С. Організація дистанційного навчання у закладі дошкільної освіти. *Імідж сучасного педагога*. №1(208). 2023. С. 81–84.
4. Бистрова Ю., Дрозд Л. Корекційна робота з формування життєвого цілепокладання у дітей з особливими освітніми потребами. *Вісник Львівського університету. Серія: Психологічні науки*. 2018. № 3. С. 19-25.
5. Бобренко І.В. Здоров'язберігаючі технології. Порадник батькам: практичні рекомендації під час дистанційного навчання дітей з інтелектуальними порушеннями : навч.-метод. посіб. / О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Бобренко, І.В. Гладченко, О.І. Мякушко, І.В. Сухіна, С.В. Трикоз. За заг. ред. О.В. Чеботарьової. К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. С. 47-55. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/721765>
6. Богданов С.О., Гніда Т.Б., Залеська О.В., Лунченко Н.В., Панок В.Г., Соловійова В. В. Безпечний простір. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів: навч.-метод. посіб. Вид. 3-тє, доп., виправ. Київ: Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2021. 368 с.
7. Бойчук Ю., Козлов А., Науменко Н., Дрожиж Л. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до збереження і зміцнення фізичного

здоров'я учнів з особливими освітніми потребами в умовах дистанційного навчання. *Новий Колегіум*. 2023. № 3 (111). С. 24–31.

8. Бондаренко Н. Г. Організація дистанційного навчання через проєктну діяльність в закладі дошкільної освіти. 2024. URL: <https://naurok.com.ua/organizaciya-distanciynogo-navchannya-cherez-pro-ktnu-diynalist-v-zakladi-doshkilno-osviti-345775.html> (дата звернення: 11.12.2024).

9. Бордюг Ю. Модель формування готовності вихователів до роботи з дітьми в умовах спеціальних груп закладів дошкільної освіти. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 2018, № 4. С. 97-104.

10. Братишко Т.А. Організація дистанційного навчання учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020 р., № 70, Т. 1. С. 51–55

11. Буланда Ю. О. Психологічні особливості готовності до навчання в школі дітей з синдромом дефіциту уваги та гіперактивності: кваліфікаційна робота магістра спеціальності 053 «Психологія». Запоріжжя: ЗНУ, 2021. 83 с.

12. Бульба В.Г., Поступна О.В., Степанко О.В. Особливості використання засобів ІКТ у роботі вчителя-логопеда з дітьми в закладі дошкільної освіти в умовах дистанційного навчання. *Інформаційне забезпечення публічного управління освітою: сучасні виклики та загрози*. 2021. С. 20-22.

13. Вовченко О.А. Психолого-педагогічний вплив корекційно-розвиткових занять на становлення та формування життєвих компетентностей дітей з порушеннями слуху. *Молодий вчений*. 2016. №11. С. 367-371.

14. Галущенко В.І., Іванова Т.І. Впровадження вправ біоенергопластики та емоційної лексики у корекційно-виховній роботі з дітьми з порушеннями мовлення. *Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини: матеріали II інтернет-конференції*. Одеса., 2018. С. 176-180.

15. Ємчик О. Дистанційні форми роботи закладу дошкільної освіти. Педагогіка. С. 265-269. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20457/1/dyst_formy.pdf (дата звернення: 11.12.2024).
16. Зімакова Л., Тупиця О., Жданюк Л. Дистанційне навчання дітей дошкільного віку на засадах партнерської педагогіки під час воєнного стану. *Педагогічні науки*. 2022. № 79. С. 92–100
17. Зязюн Л., Захарія А. Використання платформи nearpod у навчанні дітей з особливими освітніми потребами в умовах дистанційної освіти: огляд інноваційного уроку української літератури. *Ars linguodidacticae*, 2023 (11), 77–86.
18. Кашуба Л., Лабенко О. Щодо професійної підготовки майбутніх вчителів-логопедів. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2021. № 193 С. 224-230.
19. Коваленко В. Особливості корекційно-розвиткової роботи з молодшими школярами із затримкою психічного розвитку в умовах дистанційного навчання. 2020. С. 140–144. URL: https://www.bethana.org.ua/files/ugd/de9706_cd38a02a3d8a4cef9923119a47cacc_c0.pdf#page=140 (дата звернення: 11.11.2024).
20. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Київ, 2010. 195 с.
21. Кондратова Л. Г. Організація дистанційного навчання в умовах воєнного стану. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-88>
22. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. К.: КПП, 2000. 12 с. URL: https://vnmu.edu.ua/downloads/other/konc_rov_dystan_osv.pdf
23. Корнят В.С., Чередник Л.М., Діра Н.О. Змішане навчання в кризових умовах: особливості, ризики. *Інформаційно-комунікативні технології*. Випуск 50. Том 2. 2022 DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/50.2.38>

24. Кузнецова Т.Г. Можливості дистанційного навчання дошкільників з особливими освітніми потребами. Education during a pandemic crisis: problems and prospects. Monograph. Eds. Tetyana Nestorenko & Tadeusz Pokusa. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. Part 2.4. P. 93–100

25. Кузнецова Т.Г. Щодо дистанційного навчання дошкільників з особливими освітніми потребами. International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning»: conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 1. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». P. 101–105

26. Куц М. Є. Упровадження інноваційних комп'ютерних технологій у освітній процес нової української школи. *Сучасна початкова освіта: погляди молодих дослідників: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*. м. Ніжин, 30 травня 2024 року. С. 113–114.

27. Лазарович Н. Нові підходи до підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах переходу на дистанційне навчання. *Освітній простір України*. 2015. № 5. С. 70–73.

28. Левченко В., Левченко О. Психолого-педагогічні засади зниження гіперактивності у дітей. *Освіта на Луганщині*. 2013. № 1. С. 67-72.

29. Ленів З. Підготовка висококваліфікованих кадрів для забезпечення якісної освіти дітям з порушеннями психофізичного розвитку: інклюзивний аспект. *Рідна школа*. 2014. № 7. С. 16–17.

30. Литвиченко Д. С. Інноваційні підходи до організації практичної підготовки вчителів-логопедів у дистанційному форматі. *Академічні візії*. 2024. 34 с.

31. Луканьова, Л. Організація дистанційного навчання дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в умовах війни (практичний кейс). *Сучасна освіта України: проблеми, досвід, перспективи*. Монографія / за заг. ред. В. В. Іванишин. Кам'янець-Подільський. Рига,

Латвія : Baltija Publishing, 2024. 382-392. doi: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-422-1-39>.

32. Лупінович С., Лапшина І. Особливості використання інформаційно-цифрових технологій вчителями початкової школи в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. *Věda a perspektivy*. № 10(17) (2022). С.102–114.

33. Ляхощка Л. Педагогічна взаємодія закладу дошкільної освіти і сім'ї із застосуванням цифрових технологій у процесі дистанційного навчання. *Нова педагогічна думка*. 2021. № 1 (105). С. 110–114.

34. Малина О.Г. Особливості психологічної допомоги дітям із ЗПР. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*. №1 (13). 2018. С.91-97.

35. Микуш Л.В. Використання дидактичної гри як засобу розширення пізнавальних можливостей учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. *Всеосвіта*. 2021. URL: <https://bit.ly/3NzBPGq> (дата звернення: 11.11.2024)

36. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка. Підручник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка, 2015. 312 с.

37. Мицик Г. Про використання технологій дистанційного навчання при вивченні окремих навчальних дисциплін студентами спеціальності 016 «Спеціальна освіта». *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка*. 2021. № 35, т. 4. С. 220–227.

38. Міхальова А. І. Особливості використання засобів ІКТ у роботі вчителя-логопеда з дітьми в закладі дошкільної освіти в умовах дистанційного навчання. *Система освіти і виховання дітей з особливими освітніми потребами: досвід минулого – погляд у майбутнє : до 85-річчя акад. В. І. Бондаря*. Харків, 2023. С. 219–224.

39. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. А.А. Колупасєва / О.М. Таранченко. Харків:Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.

40. Порадник батькам: практичні рекомендації під час дистанційного навчання дітей з інтелектуальними порушеннями / навчально-методичний посібник /О. Чеботарьова, Г. Блеч, І. Гладченко, С. Трикоз, І. Бобренко, О. Мякушко, І. Сухіна. За заг. ред. О.В. Чеботарьової. К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. С. 154 с.

41. Прохоренко Л.І., Орлов О.В. Діти з особливими потребами в умовах кризових викликів: навчання і супровід. *Вісник НАПН України*, 2021, 3(2). URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-11>.

42. Психологічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни: методичні рекомендації / За заг. ред. Полупанової Я.М. Дніпро: Дніпровська академія неперервної освіти, 2022. 57 с.

43. Садова І. Особливості навчання дітей з порушеннями зору в умовах початкової школи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Посвіт, 2014. №.10. Ч. II. С. 265–270.

44. Сергійчук О. Підготовка майбутнього педагога до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. № 49. Т. 2. С. 163–170.

45. Співаковський О. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі: навч. метод. посібн. Херсон, 2011. 267 с.

46. Сургова С.Ю. Корекційна педагогіка: методичні вказівки. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. 32 с.

47. Сухарева Л. Шляхи подолання проблем під час дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах НУШ. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 2024. 114(2), 30-50.

48. Сухарева, Л. Робота педагогів НРЦ і спеціальних шкіл з дітьми з інтелектуальними порушеннями під час воєнного стану в онлайн-режимі. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 2024. 116(4), 56-67.
49. Тишковець Д.А. Актуальність дистанційного навчання. *Матеріали конференції МЦНД*. Львів, Україна, 18 листопада 2022 р. С. 268–270.
50. Успенко В., Попова Л., Шептуха О. Перспективи розвитку дистанційної та онлайн освіти в сучасних умовах. *Новий Колегіум*. 2020. № 4. С. 98–102.
51. Цимбал-Слатвінська С.В. Проблеми дистанційного корекційно-розвиткового процесу: модифікація співпраці логопеда та батьків. *Інноваційна педагогіка*. 2021. № 32 Т.1. С. 23–26.
52. Шаповалова С.І. Робота з дітьми з особливими освітніми потребами під час дистанційного навчання у воєнний час. *Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти*. 2023. С. 91-95.
53. Швидун Л., Швидун В. Впровадження в освітній процес дистанційного навчання в умовах кризових ситуацій. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 53, том 2, 2022 DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-2-52>
54. Федус У. Організація дистанційного навчання учнів з ООП: виклики, реалії, рекомендації. І Всеукраїнська міждисциплінарна науково-практична конференція «Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат» (20.10.2022 р.). С. 180–183.

ДОДАТКИ

Додаток А

Діагностичні матеріали для оцінювання розвитку дітей з ООП у закладі дошкільної освіти в умовах дистанційного навчання

1. Анкета для педагогів ЗДО

(заповнюється онлайн або усно під час відеозв'язку)

Мета: визначити динаміку розвитку та особливості розвитку дитини під час дистанційного навчання.

Блок 1. Загальні відомості про дитину

1. Прізвище, ім'я дитини
2. Вік
3. Група
4. Наявність висновку ІРЦ (за потреби)

Блок 2. Пізнавальний розвиток

Оцініть, будь ласка, кожен пункт за шкалою:

- 0 – не проявляє,
1 – рідко,
2 – частково,
3 – систематично проявляє.

Показник	Оцінка
Зосереджується на завданні в онлайн-форматі	0–3
Сприймає словесні інструкції	0–3
Виконує прості завдання за зразком	0–3
Розрізняє кольори, форми, величини	0–3
Проявляє пізнавальний інтерес під час занять	0–3
Може працювати у власному темпі	0–3

Блок 3. Мовленнєвий розвиток

Показник	Оцінка
Вимовляє окремі слова	0–3
Будує прості фрази	0–3
Розуміє звернене мовлення	0–3
Використовує жести/альтернативні засоби	0–3

Блок 4. Соціально-емоційна сфера

Показник	Оцінка
Контактний під час онлайн-занять	0–3
Відповідає на ім'я	0–3
Реагує на емоції дорослого	0–3

2. Анкета для батьків

(короткі запитання, відповіді – у вільній формі або за 5-бальною шкалою)

1. Чи має дитина доступ до пристрою?
2. Чи може утримувати увагу перед екраном?
3. Чи потрібне постійне супроводження дорослого?
4. Оцініть за шкалою 1–5:

Прояв	Оцінка
Слухає інструкції дорослого	1-5
Залишається на місці під час онлайн-зустрічі	1-5
Цікавиться завданнями	1-5
Виконує завдання самостійно	1-5

5. Що мотивує вашу дитину?
6. Які труднощі ви помітили у дистанційному форматі?

3. Ігрові діагностичні онлайн-завдання

(Проводяться в ZOOM/Meet або надсилаються батькам у відеоформаті)

1. Дидактична гра «Знайди пару» (3–6 років)

Матеріал: демонстрація карток на екрані (6–8 карток).

Інструкція: «Подивись уважно. Знайди два однакових малюнки.»

Оцінювання:

- 3 – знаходить 3–4 пари без допомоги
- 2 – виконує з підказками
- 1 – виконує лише з повною допомогою
- 0 – не виконує

2. Вправа «Увага та переключення»

Показати ряд із змішаних фігур: ● ▲ ■ ○ ▲

«Коли я скажу слово КОЛО, покажи круг.»

Оцінювання: кількість правильних реакцій із 5.

3. Завданн «Запам'ятай і назви»

Показати 4 картинки на 5 секунд → прибрати → дитина має назвати.

Оцінювання:

- 4 – називає всі 4
- 3 – 3 слова
- 2 – 1–2
- 1 – повторює лише після натяку
- 0 – не називає

4. Дидактична гра «Що зайве?»

Картинки: кішка – собака – корова – машина

«Що тут зайве? Чому?»

Оцінювання:

- 3 – правильно + пояснення
- 2 – правильно без пояснення
- 1 – вибирає випадково
- 0 – не виконує